

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA
DĖL X IR KITŲ ASMENŲ SKUNDO
PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO KANCELIARIJĄ,
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJĄ,
LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJĄ,
LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO MINISTERIJĄ,
LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJĄ,
LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJĄ

2017-07-28 Nr. 4D-2016/1-212
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X ir kitų asmenų (toliau vadinama – Pareiškėjai) pasirašytą skundą dėl Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos (arba toliau citatose ir tekste vadinama – Prezidento kanceliarija), Lietuvos Respublikos Vyriausybės (arba toliau citatose ir tekste vadinama – Vyriausybė) kanceliarijos, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (arba toliau citatose ir tekste vadinama – Teisingumo ministerija), Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos (arba toliau citatose ir tekste vadinama – Ūkio ministerija), Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (arba toliau citatose ir tekste vadinama – Aplinkos ministerija) bei Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (arba toliau citatose ir tekste vadinama – Žemės ūkio ministerija) pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į 2015-01-12 kreipimąsi (arba toliau citatose ir tekste vadinama – Kreipimasis).

2. Skunde, be kita ko, nurodyta:

„Mes, [...] į Kauno laisvąją ekonominę zoną [*pastaba*: toliau citatose ir tekste vadinama – Kauno LEZ] patenkančių žemės sklypų savininkai, 2015 metų sausio 12 dieną kreipėmės į Lietuvos Respublikos Prezidentę, Vyriausybės Ministrą Pirmininką, Teisingumo ministeriją ir Ūkio ministeriją ir prašėme išvardintų valstybės institucijų, kad jos atkreiptų dėmesį į galimai pažeidžiamas mūsų teises ir įstatymų saugomus interesus, taip pat prašėme suteikti informaciją apie Kauno LEZ visuomenės poreikiams paimamus mūsų žemės sklypus. Prašėme paaiškinti ir duoti konkrečius atsakymus pagal penkis konkrečius punktus [...]. **Nei viena institucija, į kurias kreipėmės šiais klausimais, neatsakė nei į vieną klausimą**, tame tarpe ir Aplinkos ministerija bei Žemės ūkio ministerija, kurios Ministro Pirmininko pavedimu irgi turėjo išnagrinėti keliamus klausimus ir duoti atsakymus mums [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Skunde Seimo kontrolieriaus prašoma „ištirti Prezidentūros, Vyriausybės, Teisingumo ministerijos, Ūkio ministerijos, Aplinkos ministerijos, Žemės ūkio ministerijos valstybės tarnautojų veiksmus, atsakant į mūsų klausimus, nes jų veiksmuose (neveikime) yra biurokratizmo ir piktnaudžiavimo užimama tarnybine padėtimi požymių.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimo metu nustatytos aplinkybės

4. Iš Pareiškėjų prie skundo pridėtų dokumentų nustatyta ši informacija:

4.1. Pareiškėjų Kreipimesi, adresuotame Lietuvos Respublikos Prezidentei, Vyriausybei, Teisingumo ministerijai, Ūkio ministerijai, nurodyta:

„[...] Laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymas [arba toliau citatose ir tekste vadinama – LEZ pagrindų įstatymas] buvo priimtas 1995 m. Šio įstatymo pagrindu 1996 m. buvo priimtas Kauno laisvosios ekonominės zonos įstatymas [arba toliau citatose ir tekste vadinama – Kauno LEZ įstatymas] ir įkurta Kauno LEZ. Iš pradžių ši zona sudarė 1000 ha, tačiau vėliau buvo sumažinta iki 534 ha. 2006 m. birželio 14 d. Vyriausybė priėmė nutarimą Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“, kurio 1 dalimi patvirtintos Kauno LEZ teritorijos ribos. 2009 m. rugsėjo 17 d. Kauno rajono savivaldybės [arba toliau citatose ir tekste vadinama – Savivaldybė] taryba sprendimu Nr. TS-346 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos specialiojo plano patvirtinimo“ patvirtino Kauno LEZ specialųjį planą, kuris Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 13 d. galutiniu ir neskundžiamu sprendimu [...] buvo pripažintas kaip prieštaraujantis įstatymams.

Kauno LEZ detaliuoju planu negali būti remiamasi.

2000 m. rugpjūčio 31 d. Savivaldybės taryba sprendimu Nr. 44 patvirtino Kauno LEZ teritorijos detalųjį planą (toliau – Detalusis planas). Nepaisant to, kad Detalusis planas buvo priimtas beveik prieš penkiolika metų, jis buvo įregistruotas Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre [toliau citatose ir tekste vadinama – TPD registras] tik 2013 m. lapkričio 21 d. Mums, žemės savininkams, iki šios dienos nėra paaiškinta, kodėl taip ilgai buvo delsiama išviešinti Detalųjį planą.

Nepaisant to, kad Kauno LEZ specialusis planas buvo panaikintas teismo sprendimu kaip neteisėtas ir prieštaraujantis imperatyviems teisės aktų reikalavimams, šiuo metu toliau tęsiamos žemės sklypų paėmimo visuomenės poreikiams procedūros remiantis Detaliuoju planu.

Būtina pabrėžti, kad Detalusis planas yra parengtas pagal seną Kauno LEZ įstatymo redakciją (galiojusią 2000 m.), pagal kurią Kauno LEZ teritorija buvo 1000 ha dydžio. Taigi šiuo metu Detalusis planas neatitinka teisės aktų įtvirtintų Kauno LEZ teritorijos ribų ir dydžio, todėl gali būti neteisėtai pažeidžiamos mūsų, kaip teisėtų žemės savininkų, teisės ir interesai.

Šiuo kreipimusi prašome Jos Ekscelenciją, Ministrą Pirmininką, teisingumo ministrą ir ūkio ministrą paaiškinti:

1) dėl kokių priežasčių Kauno LEZ reikėjo priimti specialųjį planą, jeigu jį panaikinus teismo sprendimu žemė visuomenės poreikiams yra toliau paiminama vadovaujantis Detaliuoju planu? Kodėl šiuo atveju mokesčių mokėtojų pinigai buvo leidžiama neatsakingai ir koks asmuo atsako už tokius veiksmus?

2) prašome paaiškinti, kodėl iš pradžių žemė visuomenės poreikiams buvo paimama pagal specialųjį planą, nors buvo galimybė visas procedūras atlikti ir pagal Detalųjį planą?

3) pateikti detalų išaiškinimą, pagrįstą konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, ar Detalusis planas yra tinkamas teisinis pagrindas mūsų žemės sklypams paimti visuomenės poreikiams?

4) Detalusis planas šiuo metu prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams, susijusiems su Kauno LEZ. Kada planuojama pakeisti Detalųjį planą, kad jis atitiktų teisės aktų reikalavimus?

5) jeigu neplanuojama pakeisti Detaliojo plano, prašome nurodyti, kada planuojama pradėti teritorijų planavimo procedūras, kad būtų priimtas naujas teisėtas ir faktinę situaciją atitinkantis teritorijos planas?

Prašome į kiekvieną klausimą atsakyti atskirai ir struktūriškai, kad būtų aišku, į kurį klausimą konkrečiai yra atsakinėjama. [...].“

4.2. Prezidento kanceliarijos 2015-01-29 atsakyme Nr. (1D-241)-2D-599 į Kreipimąsi nurodyta:

„Su Lietuvos Respublikos Prezidentei Daliai Grybauskaitei adresuotu į Kauno LEZ patenkančių žemės sklypų savininkų Kreipimusi įdėmiai susipažinome.

Atsižvelgdami į keliamus klausimus dėl teritorijų planavimo dokumentų ir vykdomos žemės sklypų paėmimo visuomenės poreikiams procedūros teisėtumo, Jūsų Kreipimąsi perdavėme įvertinti Vyriausybei. [...].“

4.3. Vyriausybės kanclerio 2015-01-26 pavedime Nr. 88, adresuotame Aplinkos ministerijai ir Žemės ūkio ministerijai, nurodyta:

„Ministro Pirmininko pavedimu prašytume išnagrinėti kolektyviniame prašyme keliamus klausimus ir apie nagrinėjimo rezultatus pranešti Pareiškėjams (kopiją siųsti Vyriausybės kanceliarijai).“

4.4. Teisingumo ministerijos 2015-02-12 atsakyme Nr. (1.23.)7R-1007 į Kreipimąsi (rašto kopija adresuota Prezidento kanceliarijai, Vyriausybei ir Ūkio ministerijai) nurodyta:

„Teisingumo ministerija, atsakydama į Jūsų 2015 m. sausio 12 d. raštą dėl informacijos apie Kauno LEZ visuomeniniams poreikiams paėmamus žemės sklypus, informuoja, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikoje galiojančiais įstatymais, Vyriausybės nutarimais ir Teisingumo ministerijos nuostatais, patvirtintais Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimu Nr. 851, į Teisingumo ministerijos kompetenciją neįeina faktinės situacijos vertinimas, įstatymų ir kitų teisės aktų bei jų taikymo oficialus aiškinimas. Atsižvelgiant į tai, toliau šiame rašte bus pateikiama Jums aktuali teisinė informacija, kuri negali būti traktuojama kaip oficialus teisės aiškinimas, taip pat nėra privaloma teismams ir kitoms institucijoms.

Jūsų keliamų klausimų kontekste, pirmiausia norėtume pažymėti, kad Teisingumo ministerija, atsakydama į Jūsų 2013 d. gruodžio 30 d. paklausimą, Jums buvo pateikusi išsamų atsakymą 2014 m. sausio 31 d. raštu Nr. (1.23.)7R-687 dėl į Kauno LEZ patenkančių žemės sklypų savininkų nuosavybės teisių.

Pažymėtina, kad Teisingumo ministerijai pagal kompetenciją nėra suteikti įgaliojimai vertinti, ar specialusis bei detalusis planai, susiję su Kauno LEZ įsteigimu, buvo priimti teisėtai. Be to, klausimą dėl Kauno LEZ specialiojo plano jau buvo nagrinėjęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, kuris 2013 m. rugsėjo 13 d. priėmė galutinį sprendimą administracinėje byloje Nr. A-520-500/13.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad valstybės politiką teritorijų planavimo srityje organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą Aplinkos ministerija, vadovaujantis Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimo Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Vyriausybės 2010 m. spalio 13 d. nutarimo Nr. 1473 redakcija) 7.2 punkto nuostatomis. Tuo tarpu už klausimų, susijusių su laisvųjų ekonominių zonų steigimu ir funkcionavimu Lietuvos Respublikoje, nagrinėjimą yra atsakinga Ūkio ministerija.“

4.5. Ūkio ministerijos 2015-02-19 atsakyme Nr. (23.6-71)-3-847 į Kreipimąsi (raštu atsakoma ir į Vyriausybės kanclerio 2015-01-26 pavedimą Nr. 88, adresuojant atsakymą Aplinkos ministerijai, Žemės ūkio ministerijai ir Vyriausybei) nurodyta:

„Ūkio ministerija, susipažinusi su [...] 2015 m. sausio 12 d. kolektyviniu kreipimusi ir prašymu, atkreipia dėmesį, kad pagal Vyriausybės 2010 m. gruodžio 1 d. nutarimą Nr. 1708 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugpjūčio 5 d. nutarimo Nr. 1013 „Dėl tarptautinio konkurso Kauno laisvosios ekonominės zonos geriausiam verslo planui ir zonos statutui parengti bei steigėjų grupei parinkti komisijos sprendimo patvirtinimo“ pakeitimo“ yra tik Kauno LEZ esančios žemės paėmimu visuomenės poreikiams suinteresuota institucija ir teisės aktų nustatyta tvarka priima sprendimus dėl šioje zonoje esančios privačios žemės įsisavinimo.

Jūsų kolektyviniame kreipimesi ir prašyme (toliau – Prašymas) pateikta informacija, keliami klausimai iš esmės susiję su Kauno LEZ teritorijos planavimo dokumentais, bet ne klausimais, priskirtais Ūkio ministerijai ir susijusiais su žemės paėmimu visuomenės poreikiams.

Kadangi Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko pavedimu (Vyriausybės kanclerio 2015 m. sausio 26 d. rezoliucija Nr. 88, kurios kopija Jums buvo išsiųsta) Prašymą išnagrinėti buvo pavesta Aplinkos ministerijai ir Žemės ūkio ministerijai, atsakymą į Prašymą Jums turėtų pateikti minėtos institucijos.“

4.6. Aplinkos ministerijos 2015-02-26 atsakyme Nr. (14-3)-D8-1513 į Kreipimąsi (raštu atsakoma ir į Vyriausybės kanclerio 2015-01-26 pavedimą Nr. 88, adresuojant atsakymą Vyriausybės kanceliarijai ir Ūkio ministerijai):

„Vykdami Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio 2015 m. sausio 26 d. raštu Nr. 33-88, išnagrinėti kolektyviniame prašyme keliamus klausimus, manome, kad į šiuos klausimus pagal kompetenciją turėtų atsakyti Ūkio ministerija.

Atkreipiame dėmesį, kad pagal Žemės paėmimo visuomenės poreikiams Kauno LEZ teritorijoje programos, patvirtintos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 23 d. nutarimu Nr. 1358, 6 punkto nuostatas „[...] Ūkio ministerija yra Kauno LEZ esančios žemės paėmimo visuomenės poreikiams suinteresuota institucija ir teisės aktų nustatyta tvarka priima sprendimus dėl šioje zonoje esančios privačios žemės įsisavinimo. [...]“

„Pažymime, kad žemės paėmimo visuomenės poreikiams atvejai ir tvarka reglamentuoti Lietuvos Respublikos žemės įstatymo [toliau citatose ir tekste vadinama – Žemės įstatymas] 45 straipsnio nuostatose. Pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas visuomenės poreikiams reikalingam konkrečiam objektui statyti (įrengti) konkrečios vietos ir ploto motyvuotas pagrindimas turi būti atliktas rengiant detalų planą ar specialiojo teritorijų planavimo dokumentą.

Pagal Žemės įstatymo 46 straipsnio 2 dalies nuostatas, „Kai Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys per 30 kalendorinių dienų nuo prašymo paimti žemę visuomenės poreikiams gavimo dienos išnagrinėja valstybės institucijos ar savivaldybės tarybos prašymą paimti žemę visuomenės poreikiams, Nacionalinės žemės tarnybos vadovas priima sprendimą pradėti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą, jeigu:

1) pateiktas konkretaus visuomenės poreikio objektyvaus egzistavimo pagrindimas, paremtas sąnaudų ir naudos analize bei visuomeninės naudos, efektyvumo ir racionalumo principais, ir

2) galioja specialiojo teritorijų planavimo dokumentas ar detalusis planas, kuriame nurodytas konkretus visuomenės poreikis ir pateiktas konkretaus žemės sklypo paėmimo visuomenės poreikiams būtinumo pagrindimas, paremtas sąnaudų ir naudos analize bei visuomeninės naudos, efektyvumo ir racionalumo principais.“

Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo [toliau citatose ir tekste vadinama – Teritorijų planavimo įstatymas] 7 straipsnio 5 dalies 2 punkte nustatyta, kad savivaldybės institucijos atlieka savivaldybės lygmens ir vietovės lygmens bendrųjų planų sprendinių įgyvendinimo stebėseną.

Savivaldybės tarybos 2000 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. 44 patvirtintą Kauno LEZ detalų planą Savivaldybės administracija 2013 m. lapkričio 21 d. įregistravo TPD registre, registracijos Nr. 000523006856.

Vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymu, nustatyta tvarka įregistruoto, paskelbto detaliojo plano sprendiniai galioja neterminuotai, privalomi valstybės ir savivaldybių institucijoms ir suteikia teisę joms veikti planuojant lėšas, taip pat privalomi visiems suplanuotoje teritorijoje veikiantiems fiziniams ir juridiniams asmenims ar kitoms organizacijoms.

Atsižvelgdami į tai, manome, kad teisės aktų nustatyta tvarka taikytina žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūra pagal galiojantį detalų planą.

Atkreipiame dėmesį, kad teritorijų planavimas, savivaldybės teritorijos bendrojo plano ir detaliųjų planų sprendinių įgyvendinimas pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo [toliau citatose ir tekste vadinama – Vietos savivaldos įstatymas] 6 straipsnio 19 punkto nuostatas

yra savarankiškoji Konstitucijos ir įstatymų nustatyta (priskirta) savivaldybių funkcija. Šio įstatymo 54 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad savivaldybės turi teisę imtis visų teisėtų priemonių, kad būtų laikomasi savivaldybės bendrojo plano arba savivaldybės dalių bendrųjų planų, detaliųjų planų ir su jų įgyvendinimu susijusių reikalavimų.“

4.7. Žemės ūkio ministerijos 2015-02-24 atsakyme Nr. 3IN-Kol-138-228 į Kreipimąsi (raštu atsakoma ir į Vyriausybės kanclerio 2015-01-26 pavedimą Nr. 88, adresuojant atsakymą Vyriausybės kanceliarijai, Aplinkos ministerijai ir Ūkio ministerijai):

„Žemės ūkio ministerija gavo Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio 2015-01-26 pavedimu Nr. 33-88, kuriame pavedama išnagrinėti pridedamame 2015-01-12 kolektyviniame prašyme keliamus klausimus.

Vadovaujantis Aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138, 8.6.1 papunkčiu, Aplinkos ministerija nustato teritorijų planavimo reikalavimus, dalyvauja teritorijų planavimo procedūrose, o 8.6.2 papunkčiu – įstatymų nustatyta tvarka nustato detaliųjų planų ir kitų teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisykles. Tuo tarpu Žemės ūkio ministerija formuoja valstybės politiką žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros, žemės reformos, žemėtvarkos, geodezijos, nekilnojamojo turto kadastro, žemės naudojimo valstybinės kontrolės ir kt. srityse. Atkreiptinas dėmesys, kad 2015-01-12 kolektyviniame prašyme klausimai keliami dėl teritorijų planavimo dokumentų galiojimo ir taikymo, todėl į minėtus klausimus šiame rašte atsakoma tokia apimtimi, kiek tai susiję su Žemės ūkio ministerijos kompetencija.

Pažymėtina, kad LEZ pagrindų įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad laisvoji ekonominė zona yra ūkinei-komercinei ir finansinei veiklai skirta teritorija, kurioje yra šio įstatymo nustatytos ūkio subjektams specialios ekonominės ir teisinės funkcionavimo sąlygos. Šioje teritorijoje neturi būti nuolatinių gyventojų. Kauno LEZ įstatyme nustatyta, kad šioje zonoje plėtojama transporto ir tarptautinio krovinių vežimo, prekybos, gamybos bei verslo veikla. Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo“ nustatytos konkrečios Kauno LEZ teritorijos ribos. LEZ pagrindų įstatymo ir Kauno LEZ įstatymo nuostatose šiai teritorijai nustatytas specialus teisinis režimas, šios teritorijos ribos yra nustatytos ir aiškios, todėl šios teritorijos ribose vykdomai veiklai gali būti keliami tam tikri reikalavimai ir nustatomi apribojimai.

Žemės įstatymo 46 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad Nacionalinės žemės tarnybos [arba toliau citatose ir tekste vadinama – NŽT] teritorinis padalinys per 30 kalendorinių dienų nuo prašymo paimti žemę visuomenės poreikiams gavimo dienos išnagrinėja valstybės institucijos ar savivaldybės tarybos prašymą paimti žemę visuomenės poreikiams, NŽT vadovas priima sprendimą pradėti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą, jeigu pateiktas konkretaus visuomenės poreikio objektyvaus egzistavimo pagrindimas ir galioja specialiojo teritorijų planavimo dokumentas ar detalusis planas, kuriame nurodytas konkretus visuomenės poreikis ir pateiktas konkretaus žemės sklypo paėmimo visuomenės poreikiams būtinumo pagrindimas. Žemės įstatymo 47 straipsnyje yra nustatytos privačios žemės savininkui ir (ar) kitam naudotojui atlyginimo už visuomenės poreikiams paimamą žemę sąlygos ir tvarka. Taigi Žemės įstatyme yra pakankamai ir išsamiai reglamentuota, kokia tvarka privalo būti vykdoma žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūra. Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, darytina išvada, kad žemė iš privačios žemės savininkų gali būti paimama tik esant Žemės įstatyme nurodytoms sąlygoms, t. y. turi būti pateiktas objektyvus pagrindimas, kad konkretus visuomenės poreikis yra, bei parengtas specialusis arba detalusis planas.“

5. Siekdamas išsiaiškinti skunde aprašytas aplinkybes, Seimo kontrolierius raštu kreipėsi į Vyriausybės kanceliariją, Ūkio ministeriją, Aplinkos ministeriją ir Savivaldybės administraciją, prašydamas pateikti informaciją, reikalingą skundo nagrinėjimui.

6. Savivaldybės administracija Seimo kontrolieriui pateikė šią informaciją:

6.1. „Kauno LEZ [...] buvo įsteigta 1996 m. spalio 22 d., priėmus Kauno LEZ įstatymą. Šiuo įstatymu Nr. 1-1591 buvo nustatyta 1 053,99 ha ploto zonos teritorija ir teritorijos ribos. Šiam plotui buvo parengtas detalusis planas, kuris buvo patvirtintas Savivaldybės tarybos 2000 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. TS-44 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos detaliojo plano patvirtinimo“. Generalinis detaliojo plano rengėjas – VĮ Transporto ir kelių tyrimo institutas, subrangovai – AB „A“, AB „B“. Detalusis planas buvo rengiamas vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymu (redakcija, galiojusi nuo 2000-05-24 iki 2000-10-31), 17 straipsnis numatė, kad detaliuosius planus, pagal kuriuos žemė ir kitas nekilnojamasis turtas paimamas visuomenės poreikiams, rengia valstybės institucijos, apskričių viršininkai arba savivaldybės. Vienas iš detaliojo plano tikslų – apibrėžti plotus, paimamus visuomenės poreikiams. Detaliuoju planu išplanuota Kauno LEZ, išsidėsčiusi Kauno rajono Karmėlavos ir Neveronių seniūnijose. Teritorijų planavimo įstatymo 10 straipsnis numatė, kad patvirtinti detalieji planai galioja:

1) žemės sklypų arba jų grupių urbanizuotose ir neurbanizuotose teritorijose detalieji planai galioja planuojamos teritorijos plėtros programoje numatytą laikotarpį, taip pat tol, kol nekeičiama programa ar joje numatyta veikla;

2) miestų, miestelių, kaimų detalieji planai yra neterminuoti. Šio įstatymo 23 straipsnio ketvirtojoje dalyje nustatyta tvarka jie gali būti keičiami ir papildomi, jeigu atsiranda ypatinga reikmė;

3) neurbanizuotinių teritorijų detalieji planai yra neterminuoti. Šio įstatymo 23 straipsnio ketvirtojoje dalyje nustatyta tvarka planavimo organizatoriai juos gali keisti savo iniciatyva.

Taip pat šio įstatymo 20 straipsnio 5 punkte įvardyta, kad detalieji planai ir jų sprendiniai įsigalioja juos patvirtinus nustatyta tvarka“;

6.2. „1999 m. gruodžio 2 d. Kauno LEZ įstatymo 3 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymu Nr. VIII-1457 buvo pakeistos Kauno LEZ teritorijos ribos ir plotas. Šiuo įstatymu buvo nustatytas naujas Kauno LEZ teritorijos plotas 1000 ha ir naujos ribos. 2005 m. birželio 21 d. Kauno LEZ įstatymo 3, 4, 6, 7 straipsnių pakeitimo ir priedėlio pripažinimo netekusiu galios įstatymu Nr. X-262 buvo nustatytas naujas Kauno LEZ teritorijos plotas – 534 ha, išimant iš teritorijos pramoniniam išvystymui netinkamus sklypus, bei zonos teritorijos ribas pavesta nustatyti Vyriausybei. Vyriausybė 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo“ patvirtino Kauno LEZ teritorijos ribas pagal Kauno apskrities viršininko administracijos pateiktą planą. Taip pat nutarimo 2 punktu buvo pavesta Kauno apskrities viršininko administracijai, vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymu, parengti ir patvirtinti Kauno LEZ specialųjį planą. Šiais pagrindais buvo parengtas Kauno LEZ teritorijos specialusis planas apie 534 ha Kauno LEZ teritorijai Karmėlavos sen. Kauno r. ir patvirtintas Savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimu Nr. TS-346 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos specialiojo plano patvirtinimo“. Generalinis specialiojo plano rengėjas – VĮ Transporto ir kelių tyrimo institutas“;

6.3. „[...] Vyriausybės 1999 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1094 „Dėl laisvųjų ekonominių zonų pripažinimo valstybinės svarbos ekonominiiais projektais“ Kauno LEZ buvo patvirtinta kaip svarbus ekonominis projektas“;

6.4. „2000 m. rugpjūčio 31 d. Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 44 patvirtintas Kauno LEZ detalusis planas, kurio vienas iš tikslų – apibrėžti plotus, paimamus visuomenės poreikiams. Patvirtintas detalusis yra galiojantis ir juo remiantis buvo pradėtos žemės sklypų paėmimo visuomenės poreikiams procedūros ir vykdomos iki tol, kol buvo parengtas ir patvirtintas specialusis planas. Savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimu Nr. TS-346 patvirtinus parengtą Kauno LEZ teritorijos specialųjį planą, žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros buvo vykdomos vadovaujantis aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentu, t. y. specialiuoju planu, iki Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 13 d. sprendimu buvo nutarta pripažinti, kad Savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimo Nr. TS-346 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos specialiojo plano tvirtinimo“ dalis, kuria patvirtintas Kauno LEZ specialusis planas, prieštarauja Teritorijų planavimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 3 punktui, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio

4 punktui, Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punktui, Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimo Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“ 2 punktui. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas priimtas 2013 m. rugsėjo 13 d., o Vyriausybės 2011 m. gruodžio 21 d. nutarimas Nr. 1515 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimo Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“ pakeitimo“ buvo pakeistas ir išdėstytas nauja redakcija. Pastaruoju Vyriausybės nutarimu nustatytos patikslintos Kauno LEZ teritorijos ribos pagal Karmėlavos kadastrinėje vietovėje, Kauno rajone, 458,6999 hektaro teritorijos planą su nustatytais teritorijos ribų posūkio taškais ir riboženklių koordinatėmis valstybinėje koordinacijų sistemoje, tačiau naujoje redakcijoje nelieta pavidimo parengti ir patvirtinti Kauno LEZ specialųjį planą. Atsižvelgiant į tai bei įvertinant tai, kad Kauno LEZ parengtas detalusis planas ir jo sprendiniai yra galiojantys, nebuvo rengiamas naujas specialusis planas, nes jo rengimui nebuvo teisinio pagrindo.

Patvirtintas detalusis planas yra galiojantis ir šiuo metu. Vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymo (aktuali redakcija nuo 2016-04-01) 17 straipsniu, detalieji planai galioja neterminuotai arba tol, kol parengiami ir patvirtinami juos keičiantys to paties lygmens teritorijų planavimo dokumentai. Taip pat detalieji planai yra privalomi valstybės ir savivaldybių institucijoms ir suteikia teisę joms veikti planuojant lėšas, privalomi visiems suplanuotoje teritorijoje veikiantiems fiziniams ir juridiniams asmenims ar kitoms organizacijoms. Atsižvelgiant į tai, manome, kad patvirtintas Kauno LEZ detalusis planas yra tinkamas teisinis pagrindas tolimesnių žemės sklypų paėmimo visuomenės poreikiams procedūrų vykdymui.

Į paklausimą „ar buvo galimybė visas procedūras atlikti pagal detalųjį planą“, atsakome, kad nebuvo tokios galimybės, nes, kaip jau minėta, Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimas Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo“ patvirtino Kauno LEZ teritorijos ribas pagal Kauno apskrities viršininko administracijos pateiktą planą bei pavedė Kauno apskrities viršininko administracijai, vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymu, parengti ir patvirtinti Kauno LEZ specialųjį planą, kuriuo vadovaujantis buvo vykdomos tolimesnės žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros“;

6.5. „Vyriausybės 1996 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 721 patvirtinti Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registro nuostatai [toliau citatose ir tekste vadinama – Teritorijų planavimo dokumentų registro nuostatai] (redakcija, galiojusi nuo 2010-08-01 iki 2013-10-31) numatė, kad planavimo organizatorius ne vėliau kaip per 15 dienų nuo dokumento patvirtinimo registro tvarkymo įstaigai (savivaldybės administracijai) pateikia:

1. vadovujančiosios registro tvarkymo įstaigos patvirtintos formos prašymą įregistruoti registre teritorijų planavimo dokumentą;
2. dokumento, kuriuo patvirtintas teritorijų planavimo dokumentas, teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją ir elektroninį dokumentą, pasirašytą elektroniniu parašu;
3. teritorijų planavimo dokumento teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją ir elektroninį dokumentą, pasirašytą elektroniniu parašu;
4. teritorijų planavimo dokumento sprendinius pagal patvirtintą teritorijų planavimo erdvinių duomenų specifikaciją 1994 metų Lietuvos koordinacijų sistemoje, patvirtintoje Vyriausybės 1994 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 936 (Žin., 1994, Nr. 78-1476) (toliau – LKS-94 sistema), GIS forma.

Kauno LEZ teritorijos detaliojo plano organizatorius – Kauno apskrities viršininko administracija. Kauno apskrities viršininkas įsipareigojimus būti detaliojo plano organizatoriumi patvirtino 2000 m. sausio 10 d. raštu Nr. 09-41 ir 2000 m. vasario 9 d. raštu Nr. 02-243, atsižvelgiant į Kauno rajono tarybos 1999 m. gruodžio 22 d. posėdžio protokolinią sprendimą „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos planavimo organizatoriaus“ bei 2000 m. sausio 26 d. posėdžio sprendimą Nr. 1 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos detaliojo planavimo organizatoriaus funkcijų perdavimo ir pritarimo teritorijos raidos programai“. Dokumentai, reikalingi teritorijų planavimo dokumentui užregistruoti TPD registre, pateikti nebuvo.

Apie tai, kad patvirtintas teritorijų planavimo dokumentas turi būti užregistruotas TPD registre, kalba ir Teritorijų planavimo įstatymo (redakcija, galiojusi nuo 2000-05-24 iki 2000-10-31) 24 straipsnis, kuris numato, kad visi patvirtinti teritorijų planavimo dokumentai privalomai pateikiami registruoti TPD registro tvarkytojams ne vėliau kaip per 15 dienų nuo patvirtinimo, tačiau įstatymas nekalba apie tai, kad teritorijų planavimo dokumentas, neįregistruotas TPD registre, yra negaliojantis. Siekiant išvengti nesusipratimų ateityje bei įgyvendinant teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, Kauno LEZ patvirtintas detalusis planas 2013 m. lapkričio 21 d. buvo užregistruotas TPD registre (registracijos Nr. 000523006856)“;

6.6. „Vadovaujantis LEZ pagrindų įstatymo 14 straipsniu laisvųjų ekonominių zonų valstybinę priežiūrą Vyriausybės nustatyta tvarka atlieka jos įgaliota valstybės institucija arba sudaryta speciali institucija. Ji taip pat sprendžia bendrus visoms zonoms steigimo, valdymo ir veiklos klausimus. Lietuvos Respublikos laisvųjų ekonominių zonų, tame tarpe ir Kauno LEZ, valstybinę priežiūrą atlieka bei sprendžia bendrus visoms zonoms steigimo, valdymo ir veiklos klausimus Ūkio ministerija. Kauno LEZ įstatymo 7 straipsnyje įvardytos funkcijos, kurias vykdo zonos valdymo bendrovės valdymo organai: visuotinis akcininkų susirinkimas, valdyba ir administracija. Kauno LEZ šias įvardytas funkcijas vykdo Kauno laisvosios ekonominės zonos valdymo UAB.“

7. Vyriausybės kanceliarija Seimo kontrolieriui pateikė šią informaciją:

7.1 „[...] Vyriausybės kanceliarija gavo pareiškėjų 2015 m. sausio 12 d. kolektyvinį raštą „Į Kauno laisvąją ekonominę zoną patenkančių žemės sklypų savininkų kreipimasis ir prašymas suteikti informaciją“, kuris 2015 m. sausio 19 d. registruotas Vyriausybės kanceliarijoje (registracijos Nr. 126/01) [...]. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos reglamento, patvirtinto Vyriausybės kanclerio 2013 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. V-35 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos reglamento patvirtinimo“, 31 punktu, Pareiškėjų Kreipimasi įvertino Vyriausybės kanceliarijos Piliečių aptarnavimo skyrius. Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo [...] 43 straipsnyje nustatyta, kad Ministras Pirmininkas pagal savo kompetenciją organizaciniais, personaliniais ir kitais klausimais priima potvarkius arba operatyvinius sprendimus – pavedimus, įforminamus rezoliucija. Atsižvelgdamas į Pareiškėjų Kreipimesi keliamus specifinius teritorijų planavimo, susijusio su žemės paėmimu visuomenės poreikiams, klausimus, Vyriausybės kanceliarijos Piliečių aptarnavimo skyrius parengė Vyriausybės kanclerio pavedimą Aplinkos ministerijai ir Žemės ūkio ministerijai išnagrinėti kolektyviniame prašyme keliamus klausimus ir apie nagrinėjimo rezultatus pranešti Pareiškėjams [...]. Šis pavedimas Nr. 33-88 registruotas Vyriausybės kanceliarijoje 2015 m. sausio 26 d. [...]. Pagal kompetenciją Aplinkos ministerija 2015 m. vasario 26 d. raštu Nr. (14-3)-D8-1513 ir Žemės ūkio ministerija 2015 m. vasario 24 d. raštu Nr. 31N-Kol-138-228 atsakė Pareiškėjams [...].

Pažymėtina, kad Pareiškėjų [...] Kreipimasi taip pat nagrinėjo Teisingumo ministerija ir Ūkio ministerija ir teisės aktų nustatyta tvarka pagal kompetenciją atsakė Pareiškėjams [...]“;

7.2. „[...] Pareiškėjų [...] Kreipimesi keliami specifiniai su teritorijų planavimu susiję klausimai. Valstybės politiką teritorijų planavimo srityje organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą Aplinkos ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 7.2 papunkčiu. Ūkio ministerija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos nuostatais, patvirtintais Vyriausybės 1998 m. liepos 23 d. nutarimu Nr. 921 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“, atlieka ir koordinuoja darbus, susijusius su laisvųjų ekonominių zonų ir pramonės parkų steigimu ir funkcionavimu Lietuvoje, atlieka Kauno LEZ esančios žemės paėmimo visuomenės poreikiams suinteresuotos institucijos funkcijas ir priima sprendimus dėl šioje zonoje esančios privačios žemės įsisavinimo.“

8. Aplinkos ministerija Seimo kontrolieriui pateikė šią informaciją:

8.1. „[...] keliama klausimai susiję su konkrečių teritorijų planavimo dokumentų, t. y. Savivaldybės tarybos 2000 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. 44 patvirtinto Kauno LEZ detaliojo plano [...] ir Savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimu Nr. TS-346 patvirtinto Kauno LEZ teritorijos specialiojo plano [...] rengimo organizavimu, registravimu, galiojimu ir teisėtumu. [...] Aplinkos ministerija minėtų teritorijų planavimo dokumentų rengimo organizavime ir registravime nedalyvavo, Aplinkos ministerijos kompetencijai nepriskirtina faktinės situacijos ar konkrečių teritorijų planavimo dokumentų teisėtumo vertinimas ir įstatymų nuostatų taikymo oficialus aiškinimas, todėl Aplinkos ministerija, atsižvelgdama į Teritorijų planavimo įstatymo [...] ir Žemės įstatymo [...] nuostatas, pagal kompetenciją pateikė nuomonę tik dėl Kauno LEZ detaliojo plano galiojimo ir jo taikymo galimybės žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūroje galiojančio teisinio reguliavimo kontekste.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos nuostatai, [...], Ūkio ministerija: „atlieka ir koordinuoja darbus, susijusius su laisvųjų ekonominių zonų ir pramonės parkų steigimu ir funkcionavimu Lietuvos Respublikoje, analizuoja ir teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl laisvųjų ekonominių zonų ir pramonės parkų veiklos gerinimo“ (9.11 papunktis); „atlieka Kauno laisvojoje ekonominėje zonoje esančios žemės paėmimo visuomenės poreikiams suinteresuotos institucijos funkcijas ir priima sprendimus dėl šioje zonoje esančios privačios žemės įsisavinimo“ (9.12 papunktis).

Atkreiptinas dėmesys, kad Vyriausybės 1999-10-04 nutarimu Nr. 1094 „Dėl laisvųjų ekonominių zonų pripažinimo valstybei svarbiais ekonominiais projektais“ Kauno LEZ [...] pripažinta svarbiu ekonominiu projektu, kuris turi „valstybinę svarbą ir yra svarbus visuomenės poreikiams“. Pagal galiojančio nuo 2014-01-01 Teritorijų planavimo įstatymo 23 straipsnio 2 dalies nuostatas „valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentai pradedami rengti Vyriausybei priėmus nutarimą. Valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentų planavimo organizatorius yra už atitinkamo valstybei svarbaus projekto įgyvendinimą atsakinga Vyriausybės įgaliota ar Seimo paskirta valstybės institucija.“

Atsižvelgus į minėtas teisės aktų nuostatas ir į tai, kad laisvųjų ekonominių zonų steigimas, funkcionavimas, jose numatytos veiklos gerinimas ir šių zonų teritorijose esančios žemės paėmimas visuomenės poreikiams yra susijęs su atitinkamų teritorijų planavimo dokumentų parengimu ir pakeitimu ar koregavimu, mūsų nuomone, prašyme keliama klausimai, kaip ir minėjome Aplinkos ministerijos 2015-02-26 rašte Nr. (14-3)-D8-1513, iš esmės priskirtini Ūkio ministerijos kompetencijai.

Vadovaujantis LEZ pagrindų įstatymu [...], 1996-10-22 priimtu Kauno LEZ įstatymu [...] įsteigta Kauno LEZ. Kauno LEZ įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad šios „zonos įsteigimo tikslas – nustatytoje teritorijoje efektyviai panaudoti gretimą Kauno oro uostą, šalia esančius geležinkelius ir automagistrales, efektyviai panaudoti Lietuvos geopolitinę padėtį, Kauno regiono potencialą ir Kauno miesto infrastruktūrą, sudaryti palankesnes sąlygas užsienio investavimui, naujoms technologijoms bei naujoms darbo vietoms kurti.“ Pagal galiojančias nuo 2005-07-12 Kauno LEZ įstatymo 3 straipsnio 1 dalies nuostatas, zonos teritorija užima 534 ha, o 4 straipsniu įtvirtinta, kad „zonos teritorijos ribas nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė“. Kauno LEZ įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „zonos teritorija ne aukciono būdu Civilinio kodekso, Žemės įstatymo bei šio įstatymo nustatytais sąlygomis ir tvarka išnuomojama zonos valdymo bendrovei (pasibaigus zonos veiklos laikotarpiui, jos teisių ir pareigų perėmėjai) 99 metams.“

Pažymėtina, kad Vyriausybė 1999 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1094 „Dėl laisvųjų ekonominių zonų pripažinimo valstybinės svarbos ekonominiais projektais“ Kauno LEZ pripažino valstybei svarbiu ekonominiu projektu, turinčiu valstybinę svarbą ir esantį svarbiu visuomenės poreikiams. Įgyvendindama Kauno LEZ įstatymo 4 straipsnio nuostatas, Vyriausybė 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“ patvirtino Kauno LEZ teritorijos ribas, be kita ko, su nustatytais teritorijos ribų posūkio taškais ir riboženklių koordinatėmis valstybinėje koordinacių sistemoje, t. y. nustatyta aiškiai koordinuota teritorija.

Apibendrinus tai, kas išdėstyta, pažymėtina, kad įstatymų leidėjas laisvųjų ekonominių zonų kūrimą ir veikimą traktuoja kaip tam tikrą visuomenei reikšmingų socialinių ir ekonominių tikslų (investicijų pritraukimo, mokslinės ir techninės pažangos skatinimo, naujų darbų vietų kūrimo) siekimo priemonę, todėl zonos teritorija nustatoma Vyriausybės nutarimu, joje taikomos specifinės valdymo priemonės, nustatomas specifinis teisinis režimas.

Vadovaujantis LEZ pagrindų įstatymo 21 straipsnio 1 dalies nuostatomis, „žemės nuosavybės bei nuomos santykius zonoje reguliuoja Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas ir Lietuvos Respublikos žemės įstatymas.“ Žemės paėmimo visuomenės poreikiams reglamentavimas nustatytas Žemės įstatymo VIII skyriuje (45–48 straipsniai).

Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyta, kad žemė visuomenės poreikiams iš privačios žemės savininkų gali būti paimama ir privačios žemės nuomos ir panaudos sutartys prieš terminą nutraukiamos arba tam tikslui valstybinės žemės nuomos ir panaudos sutartys prieš terminą nutraukiamos tik išimtiniais atvejais NŽT vadovo sprendimu pagal valstybės institucijos ar savivaldybės tarybos prašymą, kai ši žemė pagal specialiojo teritorijų planavimo dokumentus ar detaliuosius planus, parengtus Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka, tenkinant viešąjį interesą, reikalinga valstybei svarbiems ekonominiams projektams, kurių svarbą visuomenės poreikiams savo sprendimu pripažįsta Seimas arba Vyriausybė, įgyvendinti.

Vadovaujantis Žemės įstatymo 46 straipsnio 2 dalies nuostatomis, „kai Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys per 30 kalendorinių dienų nuo prašymo paimti žemę visuomenės poreikiams gavimo dienos išnagrinėja valstybės institucijos ar savivaldybės tarybos prašymą paimti žemę visuomenės poreikiams, Nacionalinės žemės tarnybos vadovas priima sprendimą pradėti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą, jeigu:

1) pateiktas konkretaus visuomenės poreikio objektyvaus egzistavimo pagrindimas, paremtas sąnaudų ir naudos analize bei visuomeninės naudos, efektyvumo ir racionalumo principais, ir

2) galioja specialiojo teritorijų planavimo dokumentas ar detalusis planas, kuriame nurodytas konkretus visuomenės poreikis ir pateiktas konkretaus žemės sklypo paėmimo visuomenės poreikiams būtinumo pagrindimas, paremtas sąnaudų ir naudos analize bei visuomeninės naudos, efektyvumo ir racionalumo principais.“

Pagal minėtas Žemės įstatymo nuostatas Kauno LEZ teritorijoje, nustatytoje Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 580, žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūra gali būti pradėta esant galiojančiam detaliajam planui ar specialiojo teritorijų planavimo dokumentui.

Atkreiptinas dėmesys, kad Kauno LEZ patenka į Kauno LEZ detaliuoju planu suplanuotą (apie 1 000 ha ploto) teritoriją. Šio plano vienas iš tikslų – apibrėžti plotus, paimamus visuomenės poreikiams.

Teritorijų planavimo įstatymo 17 straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad „detalieji planai galioja neterminuotai arba tol, kol parengiami ir patvirtinami juos keičiantys to paties lygmens teritorijų planavimo dokumentai“, t. y. Kauno LEZ detalusis planas yra teisės aktų nustatyta tvarka parengtas, patvirtintas, įregistruotas (2013-11-21 reg. Nr. 000523006856) ir galiojantis teritorijų planavimo dokumentas. Teisės aktai imperatyviai nenumato kokių nors konkretesnių teritorijų planavimo dokumentų sprendinių, kurie turėtų būti nustatyti detaliajame plane siekiant žemės sklypus paimti visuomenės poreikiams.

Apibendrinus tai, kas išdėstyta, mūsų nuomone, nėra pagrindo teigti, kad Vyriausybės nustatytoje Kauno LEZ teritorijoje esančių žemės sklypų ar jų dalių paėmimas visuomenės poreikiams pagal Kauno LEZ detalių planą pažeidžia teisės aktais nustatytą žemės paėmimo visuomenės poreikiams reglamentavimą.

8.2. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *kada, kuo vadovaujantis ir kas parengė bei patvirtino specialųjį planą*, atsakyta:

„Įgyvendindama pakeistas ir įsigaliojusias nuo 2005-07-12 Kauno LEZ įstatymo 4 straipsnio nuostatas ir vadovaudamasi Teritorijų planavimo įstatymo 16 straipsnio 1 dalimi, Vyriausybė 2006 m. birželio 14 d. nutarimo Nr. 580 pirmu punktu patvirtino „Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribas pagal Kauno apskrities virštininko administracijos pateiktą

planą“; antru punktu pavedė „Kauno apskrities viršininko administracijai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, parengti ir patvirtinti Kauno laisvosios ekonominės zonos specialųjį planą“.

Pagal galiojusio 2006-06-14 Teritorijų planavimo įstatymo 16 straipsnio 1 dalies nuostatas specialieji planai rengiami kai: „juos rengti yra numatyta pagal įstatymus ar kitus teisės aktus“ (1 punktas); „bendrojo teritorijų planavimo dokumentai nėra parengti“ (2 punktas); „galiojančių bendrojo ar detaliojo planavimo dokumentų sprendimai planuojamai veiklai nėra parengti arba būtina detalizuoti bendrojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius“ (3 punktas).

Kauno LEZ specialusis planas buvo rengiamas vadovaujantis Kauno LEZ specialiojo plano esamos būklės analizės išvadomis, rengimo metu galiojusių Teritorijų planavimo ir Kauno LEZ įstatymų nuostatomis, Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 580, Kauno LEZ detaliojo planu, atitinkamų institucijų išduotomis planavimo sąlygomis.

Kauno LEZ specialiojo plano organizatorius – Kauno apskrities viršininko administracija, generalinis plano rengėjas – VĮ Transporto ir kelių tyrimo institutas, subrangovai: UAB „C“ ir D II.

Kauno LEZ specialusis planas patvirtintas Savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimu Nr. TS-346 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos specialiojo plano tvirtinimo“.

8.3. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *kada, kuo vadovaujantis ir kas parengė bei patvirtino detalųjį planą*, atsakyta:

„Kauno LEZ detalusis planas pradėtas rengti 1999 m. gruodžio 22 d. Pagal tuo metu galiojusio Teritorijų planavimo įstatymo 17 straipsnio 2 dalies 3 punkto nuostatas, „žemės sklypų ir miško valdų arba jų grupių savininkai, valdytojai ir naudotojai, taip pat savivaldybės (pagal sklypų funkcinę paskirtį) detaluosius planus privalo rengti, kai yra numatytas [...] žemės paėmimas visuomenės poreikiams [...]“. Šio straipsnio 3 dalimi nustatyta, kad „detaluosius planus, pagal kuriuos žemė ir kitas nekilnojamas turtas paimamas visuomenės poreikiams, rengia valstybės institucijos, apskričių viršininkai arba savivaldybės.“

Savivaldybės tarybos 2000 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. 44 patvirtintas Kauno LEZ detalusis planas. Šio detaliojo plano rengimo organizatorius – Kauno apskrities viršininko administracija, plano rengėjas – VĮ Transporto ir kelių tyrimo institutas.

[...].“

8.4. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar reikėjo dviejų planų (specialiojo ir detaliojo), ar pakako vieno iš jų (kurio)*, atsakyta:

„Kauno LEZ įsteigta 1996-10-22 priėmus Kauno LEZ įstatymą. Kauno LEZ detaliojo plano rengimo metu galiojusio įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi įtvirtinta, kad zonos teritorija užima 1000 ha, o jos ribas nustato Kauno LEZ įstatymo 4 straipsnis. Atsižvelgiant į Kauno LEZ įstatymo nuostatas, detaliojo planu suplanuota apie 1000 ha ploto Kauno LEZ, išsidėsčiusi Kauno rajono Karmėlavos ir Neveronių seniūnijų teritorijose.

Įsigaliojusiu nuo 2005-07-12 Kauno LEZ įstatymo 3, 4, 6, 7 straipsnių pakeitimo ir priedėlio pripažinimo netekusiu galios įstatymu (Nr. 262) sumažintas (pakeistas) Kauno LEZ užimamas plotas iki 534 ha, išimant iš teritorijos pramonės plėtrai netinkamus sklypus. Vadovaujantis minėtu įstatymu pakeistomis Kauno LEZ įstatymo 3 ir 4 straipsnių nuostatomis, Vyriausybė 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 580 nustatė naujas Kauno LEZ teritorijos ribas ir įpareigojo Kauno apskrities viršininko administraciją parengti šiai teritorijai specialųjį planą.

Kauno LEZ specialiojo plano objektas: apie 534 ha ploto Kauno LEZ teritorija, esanti Kauno rajono savivaldybės Karmėlavos seniūnijoje.

Planavimo tikslai ir uždaviniai: nustatyti planuojamos teritorijos erdvinio vystymo prioritetus, teritorijos tvarkymo principus; parengti sprendinius, atitinkančius naudmenų tvarkymui, atskirų infrastruktūros objektų vystymui; nustatyti planavimo lygmenis atitinkančius teritorijų tvarkymo reglamentus; numatyti privačių žemės sklypų paėmimą visuomenės poreikiams.“

8.5. Į Seimo kontrolieriaus klausimą: *jeigu pakako vieno iš planų (specialiojo ir detaliojo), tuomet dėl kokių priežasčių buvo rengiami abu planai (specialusis ir detalusis); kas „atsako už tokius veiksmus“*, atsakyta:

„[...] į klausimą, „dėl kokių priežasčių buvo rengiami abu planai“, galėtų atsakyti sprendimus dėl šių teritorijų planavimo dokumentų rengimo priėmusios institucijos.“

8.6. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar, Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui 2013-09-13 sprendimu nusprendus „pripažinti, kad Kauno rajono savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimo Nr. TS-346 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos specialiojo plano tvirtinimo“ dalis, kuria patvirtintas Kauno laisvosios ekonominės zonos specialusis planas, prieštarauja Teritorijų planavimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 3 punktui, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punktui, Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punktui, Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimo Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“ 2 punktui“, turėjo būti parengtas ir patvirtintas naujas specialusis planas; jeigu ne, dėl kokių priežasčių; jeigu taip, kodėl jis nebuvo parengtas ir patvirtintas; ar jis bus rengiamas (kada ketinama), atsakyta:*

„Kauno LEZ specialusis planas teisės aktų nustatyta tvarka rengtas 3 metus ir patvirtintas Savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimu Nr. TS-346.

Nuo 2010 m. liepos 1 d. panaikintos apskritis administruojančios institucijos, t. y. apskričių viršininkų administracijos, tarp jų ir Kauno apskrities viršininko administracija, kuri buvo Kauno LEZ detaliojo plano ir Kauno LEZ specialiojo plano rengimo organizatorius.

Praėjus 4 metams nuo Kauno LEZ specialiojo plano patvirtinimo [...] neskundžiamu Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimu panaikintas Kauno LEZ specialiojo plano patvirtinimas.

Vyriausybė 2011-12-21 nutarimu Nr. 1515 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimo Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“ pakeitimo“ pakeitė minėtą nutarimą ir išdėstė jį nauja redakcija, kurioje neliko įpareigojimų dėl naujų teritorijų planavimo dokumentų rengimo (ar galiojančių pakeitimo) Kauno LEZ teritorijai.“

8.7. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar, kaip teigia Pareiškėjai, „buvo galimybė visas procedūras atlikti ir pagal Detalų planą“, atsakyta:*

„[...] kokios sąlygos, susijusios su teritorijų planavimu, turėjo būti įvykdytos Žemės įstatymo nustatyta tvarka atliekant (2000 m., 2006 m., 2009 m., 2013 m.) žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą, pagal kompetenciją galėtų atsakyti Žemės ūkio ministerija.“

8.8. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar teisūs Pareiškėjai teigdami, kad „Detalusis planas yra parengtas pagal seną Kauno LEZ įstatymo redakciją (galiojusią 2000 m.), pagal kurią Kauno LEZ teritorija buvo 1000 ha dydžio. Taigi, šiuo metu Detalusis planas neatitinka teisės aktų įtvirtintų Kauno LEZ teritorijos ribų ir dydžio“; jeigu detalusis planas „neatitinka teisės aktų įtvirtintų Kauno LEZ teritorijos ribų ir dydžio“, nurodyti, kas ir kokių veiksmų ėmėsi (ketina imtis) šiam klausimui spręsti; jeigu nesiėmė (nesiims), dėl kokių priežasčių, atsakyta:*

„Pažymėtina, kad Kauno LEZ detalioju planu nenustatoma Kauno LEZ teritorija (jos dydis, plotas ir ribos), o į šiuo detalioju planu suplanuotą teritoriją patenka Vyriausybės apibrėžta (nustatyta) Kauno LEZ teritorija. Atsižvelgdami į tai, manome, kad nagrinėjamas detalusis planas iš esmės nepažeidžia Kauno LEZ įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatų.

Teritorijų planavimo įstatyme numatyta galimybė keisti ar koreguoti teritorijų planavimo dokumentus, tarp jų, ir detaliosius planus (28 straipsnis). Pagal šio įstatymo 23 straipsnio 2 dalies nuostatas „valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentai pradedami rengti Vyriausybei priėmus nutarimą. Valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentų planavimo organizatorius yra už atitinkamo valstybei svarbaus projekto įgyvendinimą atsakinga Vyriausybės įgaliota ar Seimo paskirta valstybės institucija.“ Atsižvelgdami į tai, manome, kad institucija, atsakinga už valstybei svarbaus projekto – Kauno LEZ įgyvendinimą, t. y. Ūkio ministerija, galėtų inicijuoti ir organizuoti Kauno LEZ detaliojo plano keitimą ar koregavimą.“

8.9. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar teisūs Pareiškėjai teigdami, kad „nepaisant to, kad Detalusis planas buvo priimtas beveik prieš penkiolika metų, jis buvo įregistruotas TPD registre tik 2013 m. lapkričio 21 d.“; „Mums, žemės savininkams, iki šios dienos nėra paaiškinta,*

kodėl taip ilgai buvo delsiama išviešinti Detalų planą“; nurodyti, nuo kurios datos buvo galima vadovautis detaliojo plano sprendiniais, atsakyta:

„Savivaldybės tarybos 2000 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. 44 patvirtintas Kauno LEZ detalusis planas įregistruotas 2013 m. lapkričio 21 d. TPD registre [...], registracijos Nr. 000523006856.

Kauno LEZ detaliojo plano rengimo metu galiojusio Teritorijų planavimo įstatymo 20 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad „[...] detalieji planai įsigalioja patvirtinus juos nustatyta tvarka [...].“ Pagal šio įstatymo 24 straipsnio 3 dalies nuostatas visi patvirtinti teritorijų planavimo dokumentai privalomai pateikiami registruoti TPD registro tvarkytojams ne vėliau kaip per 15 dienų nuo patvirtinimo. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad „TPD registro tvarkymą reglamentuoja Vyriausybės patvirtinti teritorijų planavimo registro nuostatai.“

Atsižvelgdami į minėtas įstatymines nuostatas ir į tai, kad Kauno LEZ detalusis planas patvirtintas 2000-08-31, o TPD registre įregistruotas tik 2013-11-21, manome, kad šio plano sprendiniai įsigaliojo nuo jo patvirtinimo, nors registracijos TPD registre procedūra ir buvo pažeista.“

8.10. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *kokia Vyriausybės įgaliota valstybės institucija atlieka Kauno LEZ valstybinę priežiūrą, sprendžia šios zonos steigimo, valdymo ir veiklos klausimus*, atsakyta:

„Vadovaudamasi LEZ pagrindų įstatymo 14 straipsniu ir Vyriausybės 1998 m. liepos 23 d. nutarimu Nr. 921 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos nuostatų 6.1.6 papunkčiu, Vyriausybė 1998 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 932 „Dėl laisvųjų ekonominių zonų valstybinės priežiūros vykdymo“ pavedė „Ūkio ministerijai vykdyti laisvųjų ekonominių zonų valstybinę priežiūrą ir sudaryti komisiją, kuri padėtų jai koordinuoti ekonominių zonų steigimo, valdymo ir veiklos klausimus.“

9. Ūkio ministerija Seimo kontrolieriui pateikė šią informaciją:

9.1. „[...] Ūkio ministerija Kauno LEZ [...] teritorijos planavimo klausimus, susijusius su žemės paėmimu visuomenės poreikiams Kauno LEZ teritorijos plėtrai, detaliau analizuoja nuo 2010 m., kai, vadovaujantis Vyriausybės 2010 m. gruodžio 1 d. nutarimu Nr. 1708 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugpjūčio 5 d. nutarimo Nr. 1013 „Dėl tarptautinio konkurso Kauno laisvosios ekonominės zonos geriausia verslo planui ir zonos statutui parengti bei steigėjų grupei parinkti komisijos sprendimo patvirtinimo“ pakeitimo“, Ūkio ministerija tapo Kauno LEZ esančios žemės paėmimu visuomenės poreikiams suinteresuota institucija ir teisės aktų nustatyta tvarka priimančia sprendimus dėl Kauno LEZ esančios privačios žemės įsisavinimo.“

9.2. Pateikta informacija pagal Seimo kontrolieriaus prašymą išsamiai ir motyvuotai atsakyti į Pareiškėjų kreipimesi keliamus klausimus:

1) *dėl kokių priežasčių Kauno LEZ reikėjo priimti specialų planą, jeigu jį panaikinus teismo sprendimu žemė visuomenės poreikiams yra toliau paiminėjama vadovaujantis Detaliojo planu? Kodėl šiuo atveju mokesčių mokėtojų pinigai buvo leidžiama neatsakingai ir koks asmuo atsako už tokius veiksmus?*

„Kauno LEZ specialiojo plano, patvirtinto Savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimu Nr. TS-346 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos specialiojo plano tvirtinimo“ (toliau – Specialusis planas), parengimas buvo inicijuotas iš esmės ne dėl žemės, esančios Kauno LEZ teritorijoje, paėmimo visuomenės poreikiams, o visai kitiems tikslams ir uždaviniams. Kaip matyti iš Specialiojo plano įvado, pagrindiniai Specialiojo plano tikslai ir uždaviniai buvo: 1) nustatyti planuojamos teritorijos erdvinio vystymo prioritetus, teritorijos tvarkymo principus; 2) parengti sprendinius, atitinkančius naudmenų tvarkymui, atskirų infrastruktūros objektų vystymui, kraštovaizdžio ir kt.; 3) nustatyti planavimo lygmenis atitinkančius teritorijų tvarkymo reglamentus; 4) numatyti privačių žemės sklypų paėmimą visuomenės poreikiams. Pastarasis 4 tikslas nebuvo pagrindiniu ir esminiu Specialiojo plano tikslu ir uždaviniu. [...].

Atkreipiame dėmesį, kad pats Specialusis planas nėra panaikintas teismo sprendimu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2013 m. rugsėjo 13 d. sprendimu nusprendė pripažinti, kad Savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimo Nr. TS-346 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos specialiojo plano tvirtinimo“ dalis, kuria patvirtintas Kauno LEZ specialusis planas, prieštarauja Teritorijų planavimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 3 punktui, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punktui, Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punktui, Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimo Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“ (toliau – Vyriausybės nutarimas Nr. 580) 2 punktui, t. y. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pripažino prieštaraujančia teisės aktams tik Savivaldybės tarybos sprendimo dalį dėl Specialiojo plano patvirtinimo (specialųjį planą patvirtino ne Kauno apskrities viršininko administracija, kaip buvo nustatyta Vyriausybės nutarime Nr. 580, o Savivaldybės taryba), tačiau nekvestionavo Specialiojo plano tikslų, uždavinių, sprendinių ir kt.

Jokios kompetentingos institucijos ir teismai nėra pripažinę, kad po Kauno LEZ detaliojo plano, patvirtinto Savivaldybės tarybos 2000 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. 44 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos detaliojo plano patvirtinimo“ (toliau – Detalusis planas), įsigaliojimo iki šios dienos (tame tarpe, apimant ir Specialiojo plano galiojimo laikotarpį), vykdamas žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras Specialiojo plano pagrindu, nėra galima šių procedūrų vykdyti ir pagal Detalųjį planą.

Tuo pačiu pažymime, kad žemės paėmimas visuomenės poreikiams iki tol, kai buvo inicijuotas ir rengiamas Specialusis planas, vyko pagal Detalųjį planą. Siekiant išvengti investuotojų praradimų, Ūkio ministerijos buvo parengtas Vyriausybės nutarimo projektas „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“ [...], kuriuo pasiūlyta pirma patvirtinti Kauno apskrities viršininko administracijos pateiktas Kauno LEZ patikslintas ribas, o po to rengti zonos teritorijos specialųjį planą. Be to, kaip minėta, Specialiojo plano tikslai ir uždaviniai yra išdėstyti Specialiojo plano įvade. Teisiniai pagrindai, kuo remiantis buvo siūloma rengti specialųjį, yra nurodyti Vyriausybės nutarimo Nr. 580 preambulėje – Kauno LEZ įstatymo 4 straipsnis ir Teritorijų planavimo įstatymo 16 straipsnio 1 dalis, nustatanti pagrindus specialųjų planų rengimui.

Taip pat informuojame, kad, turimomis žiniomis, Specialiajam planui parengti nebuvo naudojami mokesčių mokėtojų pinigai. Kauno apskrities viršininko administracija 2006 m. birželio 2 d. raštu Nr. 4-790 „Dėl informacijos pateikimo“ informavo Ūkio ministeriją, kad sprendžiant klausimą dėl lėšų, reikalingų Kauno LEZ teritorijos specialiojo plano parengimui finansuoti, Kauno apskrities viršininkas ir Kauno LEZ generalinis direktorius 2006-06-01 sudarė sutartį [...]. Šios sutarties 2.2 punktu Kauno LEZ valdymo bendrovė įsipareigojo apmokėti visas specialiojo plano rengimo išlaidas [...]. Todėl, Ūkio ministerijos nuomone, nėra jokio pagrindo teigti, kad mokesčių mokėtojų pinigai galėjo būti leidžiami neatsakingai, tai pat šiuo atveju negali kilti atsakomybė jokiems asmenims“;

2) prašome paaiškinti, kodėl iš pradžių žemė visuomenės poreikiams buvo paimama pagal specialųjį planą, nors buvo galimybė visas procedūras atlikti ir pagal Detalųjį planą?

„Kaip minėta anksčiau, žemės paėmimas visuomenės poreikiams, iki buvo parengtas Specialusis planas, vyko pagal Detalųjį planą. Atsižvelgiant į iškilusį poreikį parengti sprendinius atskirų infrastruktūros objektų vystymui, atsirado poreikis inicijuoti ir parengti Specialųjį planą. Be to, kaip jau buvo minėta pirmiau, numatyti privačių žemės sklypų paėmimą visuomenės poreikiams nebuvo pagrindiniu Specialiojo plano tikslu ir uždaviniu.

Pagal Specialiojo plano galiojimo metu aktualią Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies redakciją, sprendimą pradėti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą priimdavo Kauno apskrities viršininkas, vėliau (nuo 2010 m. liepos 1 d.) NŽT [...] direktorius. Todėl Pareiškėjai, nesutikdami su tuo, kad jiems priklausančios žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros buvo pradėtos vadovaujantis Specialiuoju planu, o ne Detaliuoju planu, Kauno apskrities viršininko arba NŽT direktoriaus priimtus administracinius aktus galėjo skųsti teisės aktų nustatyta tvarka ir siekti šių teisės aktų panaikinimo. Tačiau Ūkio ministerija nei iš Pareiškėjų, nei iš kompetentingų

institucijų ar teismų nėra gavusi jokių sprendimų apie tai, kad Pareiškėjams priklausančios žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūra būtų buvusi pripažinta neteisėta (panaikinti Kauno apskrities viršininko ar NŽT direktoriaus įsakymai dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros pradžios) dėl to, kad tokia procedūra buvo pradėta vadovaujantis Specialiuoju planu, nors tuo metu galiojo ir Detalusis planas.

Atskirai pažymime, kad Ūkio ministerija nedalyvavo inicijuojant ar priimant Kauno apskrities viršininko ar NŽT direktoriaus įsakymus dėl Pareiškėjams priklausančios žemės paėmimo visuomenės poreikiams pagal Specialųjį planą, nors tuo metu galiojo ir Detalusis planas. Dėl to Ūkio ministerijai nėra žinoma, kodėl Kauno apskrities viršininko ir NŽT direktoriaus įsakymai buvo priimti vadovaujantis būtent Specialiuoju planu, o ne Detaliuoju planu, nors minėti įsakymai galėjo būti priimti vadovaujantis abiem teritorijų planavimo dokumentais“;

3) *pateikti detalų išaiškinimą, pagrįstą konkrečiomis teisės aktų nuostatomis, ar Detalusis planas yra tinkamas teisinis pagrindas mūsų žemės sklypams paimti visuomenės poreikiams?*

„Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad žemė visuomenės poreikiams iš privačios žemės savininkų gali būti paimama ir privačios žemės nuomos ir panaudos sutartys prieš terminą nutraukiamos arba tam tikslui valstybinės žemės nuomos ir panaudos sutartys prieš terminą nutraukiamos tik išimtiniais atvejais NŽT vadovo sprendimu pagal valstybės institucijos ar savivaldybės tarybos prašymą, kai ši žemė pagal specialiojo teritorijų planavimo dokumentus ar detaliuosius planus, parengtus Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka, tenkinant viešąjį interesą, reikalinga valstybei svarbiems ekonominiams projektams, kurių svarbą visuomenės poreikiams savo sprendimu pripažįsta Seimas arba Vyriausybė, įgyvendinti. Kadangi Vyriausybės 1999 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1094 „Dėl laisvųjų ekonominių zonų pripažinimo valstybei svarbiais ekonominiais projektais“ Kauno LEZ yra pripažinta valstybei svarbiu ekonominiu projektu, kuris turi valstybinę svarbą ir yra svarbus visuomenės poreikiams, o Kauno LEZ plėtra yra įtraukta į Lietuvos Respublikos Seimo 2007 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. X-1225 „Dėl šalies ūkio konkurencingumo sėkmės rodiklių bei Žinių ir inovacijų infrastruktūros valstybei svarbių ekonominių projektų patvirtinimo“ patvirtintą Žinių ir inovacijų infrastruktūros valstybei svarbių ekonominių projektų sąrašą, todėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams Kauno LEZ teritorijoje procedūrai vykdyti turi būti vadovujamasi Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies nuostata dėl šiai procedūrai tinkamų teritorijų planavimo dokumentų. Kaip minėta, tokiais tinkamais teritorijų planavimo dokumentais yra specialiojo teritorijų planavimo dokumentai (specialieji planai) ar detalieji planai.

Kadangi Detalusis planas yra teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas, teisėtas ir šiuo metu galiojantis teritorijų planavimo dokumentas, į kuriuo suplanuotą teritoriją patenka ir Pareiškėjams priklausantys žemės sklypai, todėl Detalusis planas yra tinkamas teisinis pagrindas vykdyti Pareiškėjų žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras.

Taip pat pažymėtina, kad, vykdant naujas žemės, esančios Kauno LEZ teritorijoje, paėmimo visuomenės poreikiams procedūras po Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. rugsėjo 13 d. sprendimo priėmimo, šios žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros buvo pripažintos teisėtomis (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. kovo 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1732-858/2015, 3 priedas)“;

4) *Detalusis planas šiuo metu prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams, susijusiems su Kauno LEZ. Kada planuojama pakeisti Detalųjį planą, kad jis atitiktų teisės aktų reikalavimus?*

„Ypatingai pažymime tai, kad nėra jokio pagrindo teigti, kad Detalusis planas prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams, kadangi šio fakto nėra konstatavusi nei viena kompetentinga institucija ar teismas.

Detalusis planas yra teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas, teisėtas ir šiuo metu galiojantis teritorijų planavimo dokumentas, be to, nei viena žemės, esančios Kauno LEZ teritorijoje, paėmimo visuomenės poreikiams procedūra, vykdoma (vykdyta) vadovaujantis Detaliuoju planu, nebuvo pripažinta neteisėta. Todėl visiškai teisėtai žemės, esančios Kauno LEZ teritorijoje, paėmimas yra organizuojamas ir vykdomas vadovaujantis Detaliuoju planu (Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalis). Dėl šių priežasčių pažymėtina, kad Detaliojo plano keitimas yra

nereikalingas ir būtų neracionalus (netikslingas lėšų ir laiko atžvilgiu), todėl Ūkio ministerija nemato pagrindo inicijuoti Detaliojo plano pakeitimą“;

5) *jeigu neplanuojama pakeisti Detaliojo plano, prašome nurodyti, kada planuojama pradėti teritorijų planavimo procedūras, kad būtų priimtas naujas teisėtas ir faktinę situaciją atitinkantis teritorijos planas?*

„[...] Detalusis planas pilnai apima Kauno LEZ teritoriją, esančią Karmėlavos kadastrinėje vietovėje. Dėl išvardintų priežasčių Kauno LEZ teritorijos plano pakeitimas būtų neracionalus, todėl Ūkio ministerija nemato pagrindo inicijuoti Kauno LEZ teritorijos plano pakeitimą.“

9.3. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *kada, kuo vadovaujantis ir kas parengė bei patvirtino specialųjį planą*, atsakyta:

„Vyriausybė, vadovaudamasi Kauno LEZ įstatymo 4 straipsniu ir Teritorijų planavimo įstatymo 16 straipsnio 1 dalimi, Vyriausybės nutarimo Nr. 580 2 punktu pavedė Kauno apskrities viršininko administracijai parengti ir patvirtinti Kauno LEZ specialųjį planą. Specialųjį planą, vadovaudamasi Vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 3 dalies 8 punktu, Teritorijų planavimo įstatymo 18 straipsnio 2, 4, 5, 8 ir 9 dalimis, patvirtino Savivaldybės taryba, Savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimu Nr. TS-346 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos specialiojo plano tvirtinimo“ [...].

Kaip matyti specialiojo plano fragmente [...], Specialiojo plano organizatorius – Kauno apskrities viršininko administracija, generalinis plano rengėjas – VĮ Transporto ir kelių institutas, o subrangovai: UAB „C“ ir D II.“

9.4. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *kada, kuo vadovaujantis ir kas parengė bei patvirtino detalųjį planą*, atsakyta:

„Kaip matyti Detaliojo plano fragmente [...], detaliojo planavimo organizatorius – Kauno LEZ valdymo UAB. Detalųjį planą 1999 metais parengė VĮ Transporto ir kelių tyrimo institutas (generalinis plano rengėjas) ir subrangovai: AB „A“, AB „B“.

Detalųjį planą, vadovaudamasi Teritorijų planavimo įstatymo 20 straipsnio 5 punktu bei Statybos ir urbanistikos ministerijos 1996 m. lapkričio 15 d. įsakymu Nr. 159 „Dėl Detaliųjų planų taisyklių“ patvirtintų Detaliųjų planų taisyklių 45 punktu, patvirtino Savivaldybės taryba [...] 2000 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. 44 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos detaliojo plano patvirtinimo“ [...].“

9.5. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar reikėjo dviejų planų (specialiojo ir detaliojo) ar pakako vieno iš jų (kurio)*, atsakyta:

„Detaliojo plano ir Specialiojo plano yra skirtingi tikslai ir uždaviniai. Kaip minėta, Detaliojo plano rengimo pagrindinis tikslas – apibrėžti žemės sklypo ribas, žemės naudojimo tikslinės paskirties, žemės naudojimo ir veiklos pobūdžio pakeitimą, nustatyti žemės sklypo tvarkymo ir plėtojimo sąlygas ir tvarką, užstatymo režimą, apibrėžti plotus, paimamus visuomenės poreikiams, o Specialiojo plano – nustatyti planuojamos teritorijos erdvinio vystymo prioritetus, teritorijos tvarkymo principus: parengti sprendinius, atitinkančius naudmenų tvarkymui, atskirų infrastruktūros objektų vystymui, kraštovaizdžio ir kt.; nustatyti planavimo lygmenis atitinkančius teritorijų tvarkymo reglamentus; numatyti privačių žemės sklypų paėmimą visuomenės poreikiams. [...] kadangi Detaliojo plano ir Specialiojo plano tikslai dėl žemės sklypų paėmimo visuomenės poreikiams sutapo, todėl vykdant žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras galėjo būti vadovujamasi bet kuriuo iš minėtų teritorijų planavimo dokumentų (Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalis).“

9.6. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui 2013-09-13 sprendimu nusprendus „pripažinti, kad Kauno rajono savivaldybės tarybos 2009 m. rugsėjo 17 d. sprendimo Nr. TS-346 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos specialiojo plano tvirtinimo“ dalis, kuria patvirtintas Kauno LEZ specialusis planas, prieštarauja Teritorijų planavimo įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 3 punktui, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 4 punktui, Vietos savivaldos įstatymo 4 straipsnio 6 punktui, Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimo Nr. 580 „Dėl Kauno laisvosios ekonominės zonos teritorijos ribų patvirtinimo ir specialiojo plano rengimo“ 2 punktui“*, turėjo būti parengtas ir

patvirtintas naujas specialusis planas; jeigu ne, dėl kokių priežasčių; jeigu taip, kodėl jis nebuvo parengtas ir patvirtintas; ar jis bus rengiamas (kada ketinama), atsakyta:

„[...] naujas Kauno LEZ teritorijos specialusis planas žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrų vykdymo tikslams neprivalėjo būti rengiamas, kadangi minėtos procedūros gali būti teisėtai vykdomos vadovaujantis Detalioju planu, kuris yra teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas, teisėtas ir šiuo metu galiojantis teritorijų planavimo dokumentas, be to, nei viena žemės, esančios Kauno LEZ teritorijoje, paėmimo visuomenės poreikiams procedūra, vykdoma (vykdyta) vadovaujantis Detalioju planu, nebuvo pripažinta neteisėta (Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalis). Dėl šių priežasčių Ūkio ministerija neketina inicijuoti Kauno LEZ teritorijos specialiojo plano rengimo.“

9.7. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar, kaip teigia Pareiškėjai, „buvo galimybė visas procedūras atlikti ir pagal Detalijų planą“*, atsakyta:

„Žemės paėmimo visuomenės poreikiams Kauno LEZ teritorijoje procedūros nuo 2000 m. buvo vykdomos vadovaujantis Detalioju planu, kuris yra teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas, teisėtas ir šiuo metu galiojantis teritorijų planavimo dokumentas, be to, nei viena žemės, esančios Kauno LEZ teritorijoje, paėmimo visuomenės poreikiams procedūra, vykdoma (vykdyta) vadovaujantis Detalioju planu, nebuvo pripažinta neteisėta, todėl Detalioju planu galima vadovautis vykdant žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras (Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalis).“

9.8 Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar teisūs Pareiškėjai teigdami, kad „Detalusis planas yra parengtas pagal seną Kauno LEZ įstatymo redakciją (galiojusią 2000 m.), pagal kurią Kauno LEZ teritorija buvo 1000 ha dydžio. Taigi, šiuo metu Detalusis planas neatitinka teisės aktų įtvirtintų Kauno LEZ teritorijos ribų ir dydžio“; jeigu detalusis planas „neatitinka teisės aktų įtvirtintų Kauno LEZ teritorijos ribų ir dydžio“, nurodyti, kas ir kokių veiksmų ėmėsi (ketina imtis) šiam klausimui spręsti; jeigu nesiėmė (nesiims), dėl kokių priežasčių*, atsakyta:

„Savivaldybės tarybos 2000 m. rugpjūčio 31 d. sprendimo Nr. 44., kuriuo patvirtintas Detalusis planas, priėmimo metu Kauno LEZ teritorija ir jos ribos buvo nustatytos Kauno LEZ įstatymo 3 straipsnio (redakcija, galiojusi nuo 1999 m. gruodžio 22 d. iki 2005 m. liepos 12 d.) 1 dalyje. Kauno LEZ teritorija užėmė 1000 ha. Kauno LEZ įstatymo 3 straipsnio (redakcija, galiojanti nuo 2005 m. liepos 12 d.) Kauno teritorija užėmė 534 ha ir tokia išlieka šiuo metu.“

Priešingai, nei nurodo Pareiškėjai, nors skiriasi Detalioju planu suplanuota teritorija (1000 ha) nuo šiuo metu Kauno LEZ įstatyme nurodyto Kauno LEZ teritorijos ploto (534 ha) bei Vyriausybės nutarimu Nr. 580 patvirtintų Kauno LEZ teritorijos ribų, tačiau Detalusis planas pilnai apima Kauno LEZ teritorijos, esančios Karmėlavos kadastrinėje vietovėje, ribas, o šią aplinkybę yra konstatavęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2015 m. kovo 23d. nutartyje, priimtoje administracinėje byloje Nr. A-1732-858/2015 [...]. Atsižvelgiant į tai, kad Detalusis planas yra teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintas, teisėtas ir šiuo metu galiojantis teritorijų planavimo dokumentas, be to, nei viena žemės, esančios Kauno LEZ teritorijoje, paėmimo visuomenės poreikiams procedūra, vykdoma (vykdyta) vadovaujantis Detalioju planu, nebuvo pripažinta neteisėta, todėl Ūkio ministerija neketina imtis jokių veiksmų dėl Detaliojo plano ar Kauno LEZ teritorijos ploto ir ribų pakeitimų.

Pažymime ir tai, kad Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos 2014 m. vasario 4 d. raštu Nr. (6.5)-2D-1864 informavo, kad Savivaldybės tarybos 2000 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. 44 patvirtintas Detalusis planas yra galiojantis, TPD registre registruotas teritorijų planavimo dokumentas, kurio pagrindu gali būti įgyvendinti visi minėtame teritorijų planavimo dokumente numatyti sprendiniai [...].“

9.9. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *ar teisūs Pareiškėjai teigdami, kad „nepaisant to, kad Detalusis planas buvo priimtas beveik prieš penkiolika metų, jis buvo įregistruotas TPD registre tik 2013 m. lapkričio 21 d.“; „Mums, žemės savininkams, iki šios dienos nėra paaiškinta, kodėl taip ilgai buvo delsiama išviešinti Detalijų planą“; nurodyti, nuo kurios datos buvo galima vadovautis detaliojo plano sprendiniais*, atsakyta:

„Savivaldybės tarybos 2000 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. 44 patvirtintas Detalusis planas TPD registre buvo įregistruotas 2013 m. lapkričio 2 d., registracijos unikalus kodas 000523006S56. Priežastis, kodėl Detalusis planas nebuvo įregistruotas po jo patvirtinimo, Ūkio ministerijai nežinoma, kadangi Ūkio ministerija nebuvo Detaliojo plano organizatorius, rengėjas, taip pat nebuvo institucija, tvirtinusi Detalų planą.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Detalusis planas buvo svarstomas viešai, žemės sklypų savininkai galėjo su juo susipažinti, vykdant Detaliojo plano viešinimo procedūras, bei su atitinkamu prašymu kreiptis į Kauno apskrities viršininko administraciją ar Savivaldybės tarybą, taip pat pareikšti savo nuomonę dėl Detaliojo plano. Vadovaujantis Detaliojo plano patvirtinimo metu galiojusio Teritorijų planavimo įstatymo 20 straipsnio 5 dalimi, Detalusis planas įsigaliojo ir jo sprendiniais galima buvo vadovautis nuo Detaliojo plano patvirtinimo, t. y. nuo 2000 m. rugpjūčio 31 d.“

9.10. Į Seimo kontrolieriaus klausimą, *kokia Vyriausybės įgaliota valstybės institucija atlieka Kauno LEZ valstybinę priežiūrą, sprendžia šios zonos steigimo, valdymo ir veiklos klausimus*, atsakyta:

„Vyriausybės 1998 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 932 „Dėl laisvųjų ekonominių zonų valstybinės priežiūros vykdymo“ Ūkio ministerijai pavesta vykdyti laisvųjų ekonominių zonų valstybinę priežiūrą ir sudaryti komisiją, kuri padėtų ministerijai koordinuoti laisvųjų ekonominių zonų steigimo, valdymo ir veiklos klausimus [...].

Lietuvos Respublikos ūkio ministras 1998 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. 299 „Dėl laisvųjų ekonominių zonų valstybinės priežiūros komisijos“ sudarė prie Ūkio ministerijos patariamąjį organą – Laisvųjų ekonominių zonų valstybinės priežiūros komisiją, kuri padėtų ministerijai koordinuoti laisvųjų ekonominių zonų steigimo, valdymo ir veiklos klausimus [...]. Ši komisija, kurios veiklos nuostatai ir sudėtis atnaujinti Ūkio ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 4-138 „Dėl Lietuvos Respublikos Ūkio ministro 1998 m. rugpjūčio 27 d. įsakymo Nr. 299 „Dėl laisvųjų ekonominių zonų valstybinės priežiūros komisijos“ pakeitimo“ [...], veikia ir šiuo metu.“

9.11. Į Seimo kontrolieriaus prašymą *nurodyti, kuri (kurios) institucijos turėjo pagal kompetenciją atsakyti į Pareiškėjų Kreipimąsi*, atsakyta:

„Vyriausybės įstatymo 43 straipsnyje nustatyta, kad Ministras Pirmininkas pagal savo kompetenciją organizaciniais, personaliniais ir kitais klausimais priima potvarkius arba operatyvinius sprendimus – pavedimus, įforminamus rezoliucija.

Atsižvelgiant į Pareiškėjų skunde keliamus specifinius teritorijų planavimo, susijusio su žemės paėmimu visuomenės poreikiams, klausimus, taip pat atsižvelgiant į Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio 2015 m. sausio 26 d. rezoliucija Nr. 88, Aplinkos ministerija ir Žemės ūkio ministerija turėjo išnagrinėti Pareiškėjų prašyme keliamus klausimus ir apie nagrinėjimo rezultatus pranešti Pareiškėjams. Ūkio ministerijai Vyriausybės kanclerio 2015 m. sausio 26 d. rezoliucija Nr. 88 buvo pateikta žiniai (lygiai taip pat, kaip ir vienam iš Pareiškėjų – X), o ne vykdymui, todėl Ūkio ministerija nebuvo įpareigota išnagrinėti Pareiškėjų prašyme keliamus klausimus ir apie nagrinėjimo rezultatus pranešti Pareiškėjams.“

9.12. Į Seimo kontrolieriaus prašymą *pateikti ir kitą informaciją, susijusią su Pareiškėjų skunde nurodytomis aplinkybėmis, jeigu, Jūsų nuomone, tokia informacija būtų reikšminga skundo tyrimui; tuo atveju, jeigu skundas tuo pačiu klausimu buvo išnagrinėtas arba yra nagrinėjamas teisme, pateikti šią informaciją*, atsakyta:

„Pažymėtina, kad 2015 m. sausio 12 d. skundą pasirašiusių Pareiškėjų sąrašė yra net penki asmenys (E, F, G, H, K), su kuriais 2015 m. Ūkio ministerija pasirašė sutartis dėl jų nuosavybės teise valdomų žemės sklypų paėmimo visuomenės poreikiams ir, juos paėmus visuomenės poreikiams, su šiais Pareiškėjais buvo pilnai atsiskaityta. Todėl darytina prielaida, kad dalis skundą pasirašiusių asmenų nėra pakankamai įsigilinę į skundo esmę ir galimai skunde išdėstyta pozicija neatitinka dalies Pareiškėjų, kurie vėliau su Ūkio ministerija sudarė sutartis dėl žemės paėmimo visuomenės poreikiams ir atlyginimo už ją, tikrosios valios.“

10. Seimo kontrolierių įstatymas:

12 straipsnis. Seimo kontrolierių tiriami skundai

„1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

2. Seimo kontrolieriai netiria Respublikos Prezidento, Seimo narių, Ministro Pirmininko, Vyriausybės (kaip kolegialios institucijos), valstybės kontrolieriaus ir Konstitucinio Teismo bei kitų teismų teisėjų veiklos, savivaldybių tarybų (kaip kolegialių institucijų) veiklos.

[...].“

11. Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų **Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių** (teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2012-07-25 iki 2015-09-01, aktuali nagrinėjant skunde aprašytas aplinkybes):

„5. Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos:

Prašymas – su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į instituciją prašant administracinės paslaugos – išduoti leidimą (licenciją), dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą; nustatyta tvarka pateikti institucijos turimą informaciją; priimti administracinį sprendimą – įsakymą, potvarkį ar nustatyta tvarka kitą nustatytosios formos dokumentą, kuriame išreiškiama institucijos valia; atlikti kitus teisės aktuose nustatytus veiksmus.

Prašymo nagrinėjimas – valstybės tarnautojo veikla, apimanti asmens prašymo priėmimą, įregistravimą, esmės nustatymą, atsakymo parengimą ir išsiuntimą (įteikimą) asmeniui.

Atsakymas – atsižvelgiant į prašymo turinį, žodžiu, raštu ar elektroniniu būdu asmeniui teisės aktų nustatyta tvarka suteikta administracinė paslauga, pateikta informacija, įteikta prašomo administracinio akto kopija, nuorašas ar išrašas, išdėstyta institucijos nuomonė apie asmens kritiką, pasiūlymus ar pageidavimus.

[...].“;

„6. Nagrinėdami asmenų prašymus, valstybės tarnautojai privalo vadovautis pagarbos žmogaus teisėms, teisingumo, sąžiningumo ir protingumo, taip pat Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintais įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinės pagalbos, efektyvumo, subsidarumo ir „vieno langelio“ principais, o teikdami asmenims informaciją – Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme [...] nustatytais informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo, objektyvumo ir pagalbos principais“;

„10. Asmenų prašymai nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją. Jeigu institucija, kuriai pateiktas prašymas, negaliota spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje išsiunčia prašymą kompetentingai institucijai (pasilikdama prašymo kopiją) ir raštu praneša apie tai asmeniui, paaiškindama persiuntimo priežastis.“

12. **Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas** (teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2014-07-01 iki 2017-04-01, aktuali nagrinėjant skunde nurodytas aplinkybes):

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

„[...]

2. **Informacija** – žinios, kuriomis disponuoja valstybės ir savivaldybių institucija ar įstaiga, įskaitant informaciją apie jų darbuotojų darbo užmokestį.

[...].“;

3 straipsnis. Įstaigų pareiga teikti informaciją

„1. Įstaigos privalo teikti pareiškėjams informaciją. Atsisakyti suteikti informaciją galima šio įstatymo nustatyta tvarka.

[...].“;

4 straipsnis. Informacijos teikimo principai

„Įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais:

- 1) informacijos išsamumo, reiškiančio, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija;
- 2) tikslumo, reiškiančio, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją;
- 3) teisėtumo, reiškiančio, kad įstaigos veiksmai teikiant informaciją grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais teisės aktais;
- 4) objektyvumo, reiškiančio, kad įstaigos valstybės tarnautojai ar darbuotojai teikdami informaciją turi būti nešališki ir objektyvūs;
- 5) pagalbos, reiškiančios, kad visuomenei teikiama pagalba pasinaudoti galimybe gauti informaciją.“

13. Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos kanclerio 2009-08-12 įsakymu Nr. 25A-276 patvirtintose **Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijoje taisyklėse** nurodyta:

„1. Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijoje taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja Lietuvos Respublikos Prezidentui ir Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai (toliau – Prezidento kanceliarija) adresuotų Prezidento kanceliarijoje gautų fizinių ir juridinių asmenų (toliau – asmenys) prašymų, skundų ir pranešimų (toliau – prašymai) registravimą, nagrinėjimą ir asmenų aptarnavimą Prezidento kanceliarijoje“;

„4. Prezidento kanceliarijoje nagrinėjami rašytiniai, žodiniai ir įstatymų nustatyta tvarka elektroniniu būdu pateikti prašymai, kuriuose keliami klausimai yra susiję su Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir kitų įstatymų nustatytais Lietuvos Respublikos Prezidento įgaliojimais ar priskirti Prezidento kanceliarijos kompetencijai“;

„23. Prašymų, adresuotų Lietuvos Respublikos Prezidentui ir Prezidento kanceliarijai, perdavimą nagrinėti pagal kompetenciją organizuoja Asmenų aptarnavimo ir Dokumentų valdymo skyriai.“

14. **Vyriausybės įstatymas** (teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2014-01-01 iki 2016-01-01, aktuali nagrinėjant skunde nurodytas aplinkybes):

43 straipsnis. Ministro Pirmininko potvarkiai ir rezoliucijos

„Ministras Pirmininkas pagal savo kompetenciją organizaciniais, personaliniais ir kitais klausimais priima potvarkius arba operatyvinius sprendimus – pavedimus, įforminamus rezoliucija“;

45 straipsnis. Vyriausybės kancleris

„[...]“

2. Vyriausybės kancleris:

[...]

12) atlieka kitas įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir Ministro Pirmininko pavestas funkcijas.“

15. Teisingumo ministro 2008-12-08 įsakymu Nr. D1-475 patvirtintose **Asmenų aptarnavimo ir jų prašymų nagrinėjimo teisingumo ministerijoje taisyklėse** (aktuali teisės akto redakcija, galiojanti nuo 2008-12-17) nurodyta:

„3. Šios Taisyklės parengtos vadovaujantis Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (Žin., 2007, Nr. 94-3779), nuostatomis.

[...]“;

„9. Asmenų prašymai nagrinėjami pagal Teisingumo ministerijos kompetenciją, uždavinius

ir funkcijas, numatytas LR Teisingumo ministerijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 9 d. nutarimu Nr. 851 (Žin., 1998, Nr. 63-1816; 2002, Nr. 70-2886). Jeigu Teisingumo ministerija, kuriai pateiktas prašymas, neįgaliota spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo išsiunčia prašymą kompetentingai institucijai (pasilikdama kopiją) ir raštu praneša apie tai asmeniui, paaškindama persiuntimo priežastis.“

16. Laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymas:

14 straipsnis. Laisvųjų ekonominių zonų valstybinė priežiūra

„Laisvųjų ekonominių zonų valstybinę priežiūrą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka atlieka jos įgaliota valstybės institucija. Ji taip pat sprendžia bendrus visoms zonoms steigimo, valdymo ir veiklos klausimus.“

17. Vyriausybės 1998-07-24 nutarime Nr. 932 **Dėl laisvųjų ekonominių zonų valstybinės priežiūros vykdymo** nustatyta:

„[...] Vyriausybė nutaria:

Pavesti Ūkio ministerijai vykdyti laisvųjų ekonominių zonų valstybinę priežiūrą ir sudaryti komisiją, kuri padėtų jai koordinuoti ekonominių zonų steigimo, valdymo ir veiklos klausimus.“

18. Vyriausybės 1998-07-23 nutarimu Nr. 921 patvirtintuose **Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos nuostatuose** (teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2014-07-01 iki 2015-04-16, aktuali nagrinėjant skunde nurodytas aplinkybes) nurodyta:

„8. Ūkio ministerija [...]:

[...]

8.6. atlieka ir koordinuoja darbus, susijusius su laisvųjų ekonominių zonų, verslo inkubatorių ir kitų verslo infrastruktūros elementų steigimo ekonominiu pagrindimu, steigimu ir funkcionavimu Lietuvos Respublikoje, analizuoja verslo sąlygas Lietuvoje, teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl jų gerinimo priemonių;

[...]“

19. Vyriausybės 1998-07-23 nutarimu Nr. 921 patvirtintuose **Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos nuostatuose** (aktuali redakcija, galiojanti nuo 2016-01-01) nurodyta:

„9. Ūkio ministerija [...]:

[...]

9.11. atlieka ir koordinuoja darbus, susijusius su laisvųjų ekonominių zonų ir pramonės parkų steigimu ir funkcionavimu Lietuvos Respublikoje, analizuoja ir teikia Vyriausybei pasiūlymus dėl laisvųjų ekonominių zonų ir pramonės parkų veiklos gerinimo;

9.12. atlieka Kauno laisvojoje ekonominėje zonoje esančios žemės paėmimo visuomenės poreikiams suinteresuotos institucijos funkcijas ir priima sprendimus dėl šioje zonoje esančios privačios žemės įsisavinimo;

[...]“

20. Vyriausybės 1998-09-22 nutarimu Nr. 1138 patvirtintuose **Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatuose** nurodyta:

„7. Svarbiausieji Aplinkos ministerijos veiklos tikslai yra:

[...]

7.2. formuoti valstybės politiką [...] teritorijų planavimo ir priežiūros, [...] srityse ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą;

[...]

7.6. užtikrinti teritorijų sanglaudą, skatinti teritorijų planavimo, urbanistikos, architektūros ir statybos pažangą;

[...]“;

„8.6. siekdama 7.6 punkte nurodyto veiklos tikslo:

8.6.1. nustato teritorijų planavimo reikalavimus, dalyvauja teritorijų planavimo procedūrose;

8.6.2. įstatymų nustatyta tvarka nustato detaliųjų planų ir kitų teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisykles;

[...].“

21. Aplinkos ministro 2012-03-16 įsakymu Nr. D1-229 patvirtintame **Asmenų prašymų, skundų (pranešimų) nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijoje tvarkos apraše** nurodyta:

„22. Asmenų prašymai, skundai ir pranešimai nagrinėjami pagal ministerijos kompetenciją, uždavinius ir funkcijas, numatytas ministerijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų patvirtinimo“ ar specialiuose įstatymuose nustatytas funkcijas“;

„27. Prašymai arba skundai (pranešimai) nenagrinėjami:

27.1. jeigu ministerija neįgaliota spręsti prašyme, skunde (pranešime) išdėstytų klausimų, ministerija ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo, skundo (pranešimo) gavimo išsiunčia jį raštu kompetentingai institucijai (pasilikdama kopiją), ir raštu praneša apie tai asmeniui, paaiškindama persiuntimo priežastis;

[...].“

22. Vyriausybės 1998-09-15 nutarimu Nr. 1120 patvirtintuose **Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatuose** nurodyta:

„8. Žemės ūkio ministerijos veiklos tikslai yra formuoti valstybės politiką žemės ir maisto ūkio, žuvininkystės (išskyrus žuvų išteklių išsaugojimą ir kontrolę vidaus vandenyse), kaimo plėtros, žemės reformos, žemėtvarkos, geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro, žemės naudojimo valstybinės kontrolės, žemės ūkio ir kaimo gyvenamųjų vietovių infrastruktūros inžinerinės plėtros ir techninės pažangos, atsinaujinančių energijos šaltinių plėtros, mokslo, mokymo, švietimo, novatoriškų technologijų taikymo žemės ūkyje, maisto pramonėje ir žuvininkystėje, melioracijos ir melioracijos investicijų, augalininkystės, gyvulininkystės, augalų apsaugos, sėklininkystės, veislininkystės, žuvivaisos, fitosanitarijos ir veterinarijos, tautinio paveldo srityse ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti šios valstybės politikos įgyvendinimą.“

23. Žemės ūkio ministro 2009-02-03 įsakyme Nr. 3D-53 **Dėl asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijoje** nurodyta:

„2. Pavedu:

[...]

2.3. Ministerijos administracijos struktūrinių padalinių (toliau – ministerijos padaliniai), įstaigų prie ministerijos ir ministerijos reguliavimo sričiai priskirtų įstaigų (toliau – įstaigos) vadovams užtikrinti asmenų prašymų, skundų ir pranešimų, adresuotų ministerijai, ministerijos vadovybei ir perduotų ministerijos padaliniams ir įstaigoms pagal kompetenciją, tvarkymą, nagrinėjimą ir atsakymų rengimą Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo, Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875, ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.“

Tyrimo išvados

24. Pareiškėjai skundžiasi Prezidento kanceliarijos, Vyriausybės kanceliarijos, Teisingumo, Ūkio, Aplinkos bei Žemės ūkio ministerijų pareigūnų veiksmais (neveikimu), teikiant atsakymą į Kreipimąsi, ir Seimo kontrolieriaus prašo ištirti šių institucijų pareigūnų veiksmus, atsakant į jų Kreipimosi klausimus (žr. šios pažymos 2 ir 3 punktus).

Seimo kontrolierius, įvertinęs Pareiškėjų skunde nurodytas aplinkybes, teisinį reglamentavimą, pacituotą šioje pažymoje, ir tyrimo metu nustatytas aplinkybes, tyrimo išvadas pateikia šiomis dalimis:

- 1) dėl Prezidento kanceliarijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi;
- 2) dėl Vyriausybės kanceliarijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi;
- 3) dėl Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi;
- 4) dėl Ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi;
- 5) dėl Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi;
- 6) dėl Žemės ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi.

Dėl Prezidento kanceliarijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi

25. Prezidento kanceliarija į Kreipimąsi atsakė 2015-01-29 raštu Nr. (1D-241)-2D-599 (žr. šios pažymos 4.2 papunktį). Pažymėtina, kad, vadovaujantis Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijoje taisyklėmis (žr. šios pažymos 13 punktą), Prezidento kanceliarijoje nagrinėjami prašymai, kuriuose keliami klausimai yra susiję su Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir kitų įstatymų nustatytais Lietuvos Respublikos Prezidento įgaliojimais ar priskirti Prezidento kanceliarijos kompetencijai. Atsižvelgiant į tai ir į Kreipimosi turinį, t. y. į tai, kad Pareiškėjai prašo atsakyti į klausimus, susijusius su Kauno LEZ, Kreipimasis buvo perduotas nagrinėti Vyriausybei.

Seimo kontrolierius, įvertinęs tai, kas išdėstyta, daro išvadą, kad ši Pareiškėjų skundo dalis šiuo atveju yra nepagrįsta – Prezidento kanceliarijos pareigūnai tinkamai vykdė savo funkcijas pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus.

Dėl Vyriausybės kanceliarijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi

26. Vyriausybės kancleris, atsižvelgęs į Ministro Pirmininko pavedimą, gavus Kreipimąsi, 2015-01-26 pavedimu Nr. 88 Aplinkos ir Žemės ūkio ministerijų prašė išnagrinėti Kreipimesi keliamus klausimus ir apie nagrinėjimo rezultatus pranešti Pareiškėjams (žr. šios pažymos 4.3 papunktį ir 7 punktą).

Pažymėtina, kad, vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymu, Seimo kontrolieriai netiria Ministro Pirmininko veiklos (žr. šios pažymos 10 punktą), taigi nevertina Ministro Pirmininko, kuris pagal savo kompetenciją, be kita ko, priima pavedimus (žr. šios pažymos 14 punktą), pavedimo. Kadangi Vyriausybės kancleris atlieka Ministro Pirmininko pavestas funkcijas, Seimo kontrolierius daro išvadą, kad šiuo atveju Vyriausybės kanceliarijai parengiant Vyriausybės kanclerio pavedimą pirmiau nurodytoms ministerijoms buvo vadovautasi galiojančių teisės aktų reikalavimais. Be to, atkreiptinas dėmesys į tai, kad tyrimo metu Vyriausybės kanceliarija Seimo kontrolieriui paaiškino, kad buvo atsižvelgta į tai, jog Kreipimąsi taip pat nagrinėjo ir Teisingumo bei Ūkio ministerijos (žr. šios pažymos 7 punktą).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ši skundo dalis pripažintina nepagrįsta.

Dėl Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi

27. Teisingumo ministerija, 2015-02-12 atsakydama į Kreipimąsi, paaiškino, be kita ko, savo kompetenciją dėl Kreipimesi išdėstytų klausimų ir nurodė, kad „valstybės politiką teritorijų planavimo srityje organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą Aplinkos ministerija“, o „už klausimų, susijusių su laisvųjų ekonominių zonų steigimu ir funkcionavimu Lietuvos Respublikoje, nagrinėjimą, yra atsakinga Ūkio ministerija“ (žr. šios pažymos 4.4 papunktį).

Kadangi Kreipimasis buvo adresuotas ir Ūkio ministerijai, Kreipimasis šiai ministerijai nebuvo persiustas nagrinėti pagal kompetenciją. Tačiau Teisingumo ministerija, turėjusi persiusti Kreipimąsi Aplinkos ministerijai, vadovaujantis Asmenų aptarnavimo ir jų prašymų nagrinėjimo Teisingumo ministerijoje taisyklių 9 punkto nuostatomis (žr. šios pažymos 15 punktą) – „jeigu Teisingumo ministerija, kuriai pateiktas prašymas, neįgaliota spręsti jame išdėstytų klausimų, ji ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo išsiunčia prašymą kompetentingai institucijai (pasilikdama kopiją) ir raštu praneša apie tai asmeniui, paaiškindama persiuntimo priežastis“ – to nepadare. Tuo atveju, jeigu Teisingumo ministerijai buvo žinoma apie Vyriausybės kanclerio 2015-01-26 pavedimą Nr. 88 Aplinkos ir Žemės ūkio ministerijoms (žr. šios pažymos 4.3 papunktį), apie tai turėjo būti paaiškinta Pareiškėjams, nurodant, kodėl jų Kreipimasis nebuvo persiustas Aplinkos ministerijai.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Seimo kontrolierius šią skundo dalį pripažįsta pagrįsta. Teisingumo ministrui rekomenduotina užtikrinti, kad ateityje Teisingumo ministerijos pareigūnai, rengdami atsakymus į asmenų prašymus, tinkamai vadovautųsi Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių nuostatomis.

28. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Asmenų aptarnavimo ir jų prašymų nagrinėjimo Teisingumo ministerijoje taisyklės teisingumo ministro įsakymu Nr. D1-475 patvirtintos 2008-12-08 ir ši teisės akto redakcija galioja nuo 2008-12-17 (žr. šios pažymos 15 punktą). Tuo tarpu Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintos Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės, kuriomis vadovaujantis parengtos Asmenų aptarnavimo ir jų prašymų nagrinėjimo Teisingumo ministerijoje taisyklės, nauja redakcija yra išdėstyta nuo 2015-09-01. Taigi šiuo metu galiojančios Asmenų aptarnavimo ir jų prašymų nagrinėjimo Teisingumo ministerijoje taisyklės galimai neatitinka (prieštarauja) nauja redakcija išdėstytų Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių nuostatomis. Teisingumo ministrui siūlytina atsižvelgti į tai ir spręsti klausimą dėl galimo Asmenų aptarnavimo ir jų prašymų nagrinėjimo Teisingumo ministerijoje taisyklių keitimo pagal nuo 2015-09-01 naujai išdėstytą Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių redakciją.

Dėl Ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi

29. Ūkio ministerija, 2015-02-19 atsakydama į Kreipimąsi, nurodė, kad jame keliami klausimai nėra susiję „su klausimais, priskirtais Ūkio ministerijai ir susijusiais su žemės paėmimu visuomenės poreikiams“ (žr. šios pažymos 4.5 papunktį); taip pat paaiškino, kad dėl to, jog Ministro Pirmininko pavedimu (Vyriausybės kanclerio 2015-01-26 rezoliucija Nr. 88) Kreipimąsi išnagrinėti buvo pavesta Aplinkos ministerijai ir Žemės ūkio ministerijai, atsakymą į Kreipimąsi turėtų pateikti šios institucijos.

Vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais Ūkio ministerijos kompetenciją (žr. šios pažymos 16–19 punktus), darytina išvada, kad Ūkio ministerija, kaip laisvųjų ekonominių zonų valstybinę priežiūrą vykdanči institucija, atsakinga už laisvųjų ekonominių zonų steigimą,

funkcionavimą, Kauno LEZ esančios žemės paėmimą visuomenės poreikiams (atitinkamai žemės paėmimas visuomenės poreikiams yra susijęs su teritorijų planavimo dokumentais), turėjo atsakyti į Kreipimesi keliamus klausimus, tačiau to nepadarė.

Ūkio ministerija atsakyme Pareiškėjams neteisingai nurodė, kad į Kreipimesi keliamus klausimus jiems turi atsakyti Aplinkos ir Žemės ūkio ministerijos, nes Vyriausybės kanclerio 2015-01-26 rezoliucija Nr. 88 buvo adresuota šioms ministerijoms. Taip pat Ūkio ministerijos paaiškinimas Seimo kontrolieriui apie Kreipimosi nenagrinėjimo priežastis, t. y. kad „Ūkio ministerija nebuvo įpareigota išnagrinėti Pareiškėjų prašyme keliamus klausimus“, nes „Ūkio ministerijai Vyriausybės kanclerio 2015 m. sausio 26 d. rezoliucija Nr. 88 buvo pateikta žiniai [...], o ne vykdymui“ (žr. šios pažymos 9.11 papunktį), Seimo kontrolieriaus vertintinas kaip netinkamas. Seimo kontrolierius pažymi, kad Kreipimasis Ūkio ministerijai buvo adresuotas tiesiogiai, todėl institucija, vadovaudamasi Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių nuostatomis (žr. šios pažymos 11 punktą), turėjo nagrinėti Pareiškėjų prašymą pagal savo kompetenciją ir pateikti išsamų atsakymą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ši skundo dalis pripažintina pagrįsta. Tačiau šiuo atveju Seimo kontrolieriaus siūlymas Ūkio ministerijai pateikti Pareiškėjams išsamų atsakymą Kreipimesi nurodytais klausimais neteiktinas, kadangi Ūkio ministerija, teikdama paaiškinimus Seimo kontrolieriui, iš esmės atsakė į Pareiškėjų keliamus klausimus (žr. šios pažymos 9 punktą). Ūkio ministerijos paaiškinimuose, be kita ko, yra pateikta Pareiškėjams aktuali informacija dėl: Specialiojo ir Detaliojo planų rengimo, galiojimo, teisėtumo, jų tikslų ir uždavinių; žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrų vykdymo pagal Specialųjį arba Detalųjį planus; mokesčių mokėtojų pinigų panaudojimo teritorijų planavimo dokumentams parengti; naujo specialaus plano rengimo; Detaliojo plano ir Kauno LEZ teritorijos ploto ir ribų keitimo; Detaliojo plano viešinimo ir registravimo TPD registre ir pan.

Dėl Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi

30. Aplinkos ministerija, 2015-02-26 atsakydama į Kreipimąsi pagal Vyriausybės kanclerio 2015-01-26 pavedimą Nr. 88 (žr. šios pažymos 4.6 papunktį), nurodė, kad į kreipimesi keliamus klausimus „pagal kompetenciją turėtų atsakyti Ūkio ministerija“. Seimo kontrolierius pažymi, kad Asmenų prašymų, skundų (pranešimų) nagrinėjimo ir jų aptarnavimo Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijoje tvarkos apraše reglamentuota, jog asmenų prašymai turi būti nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją (žr. šios pažymos 21 punktą).

Vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais Aplinkos ministerijos kompetenciją (žr. šios pažymos 20 punktą), Aplinkos ministerijai pavesta formuoti valstybės politiką teritorijų planavimo ir priežiūros srityje, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą; nustatyti teritorijų planavimo reikalavimus, detaliųjų planų ir kitų teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisykles, dalyvauti teritorijų planavimo procedūrose. Taigi Aplinkos ministerija yra kompetentinga institucija, galinti (galėjusi) suteikti bendro pobūdžio informaciją Kreipimesi keliamais klausimais dėl teritorijų planavimo dokumentų (Specialiojo ir Detaliojo planų) rengimo, registravimo, galiojimo ir teisėtumo. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad ši skundo dalis pripažintina pagrįsta.

**Dėl Žemės ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo),
teikiant atsakymą į Kreipimąsi**

31. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatais (žr. šios pažymos 22 punktą), Žemės ūkio ministerijos veiklos tikslai yra formuoti valstybės politiką žemės ir maisto ūkio, žuvininkystės (išskyrus žuvų išteklių išsaugojimą ir kontrolę vidaus vandenyse), kaimo plėtros, žemės reformos, žemėtvarkos, geodezijos, kartografijos, nekilnojamojo turto kadastro, žemės naudojimo valstybinės kontrolės, žemės ūkio ir kaimo gyvenamųjų vietovių infrastruktūros inžinerinės plėtros ir techninės pažangos, atsinaujinančių energijos šaltinių plėtros, mokslo, mokymo, švietimo, novatoriškų technologijų taikymo žemės ūkyje, maisto pramonėje ir žuvininkystėje, melioracijos ir melioracijos investicijų, augalininkystės, gyvulininkystės, augalų apsaugos, sėklininkystės, veislininkystės, žuvivaisos, fitosanitarijos ir veterinarijos, tautinio paveldo srityse ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti šios valstybės politikos įgyvendinimą.

Atsižvelgus į tai ir įvertinus Žemės ūkio ministerijos 2015-02-24 atsakymą į Kreipimąsi pagal Vyriausybės kanclerio 2015-01-26 pavedimą Nr. 88 (žr. šios pažymos 4.7 papunktį), darytina išvada, kad Žemės ūkio ministerija Kreipimąsi nagrinėjo tokia apimtimi, kiek tai susiję su šios ministerijos kompetencija. Šiuo atveju nėra pagrindo daryti išvados, kad Žemės ūkio ministerijos pareigūnai netinkamai vykdė savo funkcijas pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus, todėl ši skundo dalis atmestina kaip nepagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

32. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

X ir kitų asmenų skundo dalį *dėl Prezidento kanceliarijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi*, atmesti kaip nepagrįsta.

33. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

X ir kitų asmenų skundo dalį *dėl Vyriausybės kanceliarijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi*, atmesti kaip nepagrįsta.

34. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

X ir kitų asmenų skundo dalį *dėl Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi*, pripažinti pagrįsta.

35. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

X ir kitų asmenų skundo dalį *dėl Ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi*, pripažinti pagrįsta.

36. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

X ir kitų asmenų skundo dalį *dėl Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi*, pripažinti pagrįsta.

37. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia:

X ir kitų asmenų skundo dalį *dėl Žemės ūkio ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), teikiant atsakymą į Kreipimąsi*, atmesti kaip nepagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

38. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius *Lietuvos Respublikos teisingumo ministru* rekomenduoja atsižvelgti į šios pažymos 28 punkte išdėstytas pastabas ir spręsti klausimą dėl galimo Asmenų aptarnavimo ir jų prašymų nagrinėjimo Teisingumo ministerijoje taisyklių keitimo pagal nuo 2015-09-01 naujai išdėstytą Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių redakciją.

39. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius *Lietuvos Respublikos teisingumo ministru*, *Lietuvos Respublikos ūkio ministru*, *Lietuvos Respublikos aplinkos ministru* rekomenduoja atsižvelgti į šioje pažymoje išdėstytas pastabas ir užtikrinti, kad ateityje ministerijų pareigūnai, rengdami atsakymus į asmenų prašymus, tinkamai vadovautųsi Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių nuostatomis.

40. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Informuojant apie rekomendacijos nagrinėjimo rezultatus, Seimo kontrolieriui pateikti **informaciją pagrindžiančius dokumentus.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas